

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTA SUWAŁKI NA LATA 2025-2028

Zamawiający

Gmina Miasto Suwałki
ul. Mickiewicza 1
16-400 Suwałki

Wykonawca

EKOTON Sp. z o. o.
siedziba: ul. Ciepła 12/4 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U
15 - 464 Białystok
tel./fax: (+48) 85 744 67 95
www.ekoton.pl

Zamawiający:

Gmina Miasto Suwałki

ul. Mickiewicza 1
16-400 Suwałki

Wykonawca:

siedziba: ul. Ciepła 12/4 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U 15 - 464 Białystok
tel./fax: (+48) 85 744 67 95

Zespół autorów:

dr Grzegorz Chocian
dr inż. Beata Gładkowska - Chocian
mgr inż. Agnieszka Łuniewska

19.05.2025 r.

SPIS TRESCI

1.	WYKAZ SKRÓTÓW	4
2.	WSTĘP.....	6
3.	STRESZCZENIE	8
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA - OBSZARY INTERWENCJI.....	10
4.1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	14
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	18
4.3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	21
4.4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	23
4.5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	29
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	33
4.7.	POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBY	35
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	35
4.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	40
4.9.1.	<i>Lasy</i>	<i>41</i>
4.9.2.	<i>Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne.....</i>	<i>43</i>
4.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	55
4.11.	PODSUMOWANIE STANU OBECNEGO	56
4.11.1.	<i>Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska.....</i>	<i>56</i>
4.11.2.	<i>Analiza SWOT</i>	<i>61</i>
5.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	65
5.1.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	65
5.1.1.	<i>Dokumenty krajowe</i>	<i>65</i>
5.1.2.	<i>Dokumenty wojewódzkie</i>	<i>80</i>
5.2.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	87
5.3.	ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	95
5.3.1.	<i>Zadania własne</i>	<i>95</i>
5.3.2.	<i>Zadania monitorowane</i>	<i>98</i>
6.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	103
6.1.	ZARZĄDZANIE I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	103
6.1.1.	<i>Monitorowanie Programu.....</i>	<i>103</i>
6.1.2.	<i>Uwarunkowania realizacyjne Programu.....</i>	<i>105</i>
6.1.3.	<i>Uwarunkowania prawne Programu.....</i>	<i>105</i>
6.1.4.	<i>Planowanie przestrzenne</i>	<i>105</i>
6.1.5.	<i>Uwarunkowania społeczne</i>	<i>106</i>
6.1.6.	<i>Związek z integracją europejską.....</i>	<i>106</i>
6.1.7.	<i>Efekt transgraniczny.....</i>	<i>107</i>
6.2.	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	107
7.	SPIS TABEL	110
8.	SPIS RYCIN.....	111
9.	SPIS LITERATURY	112

1. WYKAZ SKRÓTÓW

B(a)P	- benzo(a)piren
b.d.	- brak danych
CRFOP	- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
Dz. U.	- Dziennik Ustaw
EFRR	- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
GDDKiA	- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
GZWP	- Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
Instalacja MBP	- Instalacja mechaniczno - biologicznego przetwarzania
JCWP	- jednolite części wód powierzchniowych
JCWPD	- jednolite części wód podziemnych
JST	- jednostki samorządu terytorialnego
KPEiK	- Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu
KPEiK	- Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu
KPO	- Krajowy Plan Odbudowy
KPOŚK	- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KWSP	- Komenda Wojewódzkiej Straży Pożarnej
MPZP	- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	- odnawialne źródła energii
PEM	- Promieniowanie elektromagnetyczne
PEP2040	- Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku
PGL LP	- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGO	- Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.
PGW Wody Polskie	- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PGW WP	- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	- Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PK	- Park Krajobrazowy
PM10	- pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów
PM2,5	- pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra
PN	- Park Narodowy
POŚ	- Program Ochrony Środowiska

POŚPH - Program Ochrony Środowiska przed Hałasem

ppk - punkt pomiarowo - kontrolny

PPSS - Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

PWiK - Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna

RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SRSBN RP - Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

SZRWRiR 2030 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030

ustawa POŚ - ustawa Prawo ochrony środowiska

UE - Unia Europejska

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

ZPO - Zapobieganie powstawaniu odpadów

ZUOK - Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych

2. WSTĘP

Podstawę prawną opracowywania Programów ochrony środowiska stanowi ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 ze zm.), która zgodnie z art. 17 nakłada obowiązek sporządzania Programów ochrony środowiska na organy wykonawcze województwa, powiatu oraz gminy. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:

- ministra właściwego do spraw środowiska - w przypadku projektów wojewódzkich programów ochrony środowiska;
- organ wykonawczy województwa - w przypadku projektów powiatowych programów ochrony środowiska;
- organ wykonawczy powiatu - w przypadku projektów gminnych programów ochrony środowiska.

Organ zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Programy uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

„*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Suwałki na lata 2025-2028*” opracowano w oparciu o aktualne programy, polityki i strategie z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Opracowanie sporządzono zgodnie ze stanem prawnym aktualnym na luty 2025 r.

Program ochrony środowiska ma na celu realizację założeń dokumentów strategicznych kraju, województwa i powiatu na poziomie gminy uwzględniając zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wdrażane na szczeblu regionalnym.

Niniejszy *Program* opracowano w celu:

- ograniczenia negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko naturalne,
- dążenia do sukcesywnej poprawy stanu środowiska Gminy Miasta Suwałki,
- racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska.

Wobec powyższego realizacja niniejszego dokumentu poprzez wprowadzenie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na analizowanym obszarze oraz stworzy warunki dla wdrożenia obowiązującego prawodawstwa w tym zakresie.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opublikowane przez Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2 września 2015 r. oraz zaktualizowane „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, opublikowane przez Ministerstwo Klimatu, styczeń 2020 r.

Poprzedni dokument dotyczący ochrony środowiska dla Miasta, przyjęty został uchwałą Nr XXX/403/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2021-2024.

3. STRESZCZENIE

Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Suwałki na lata 2025-2028” jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 ze zm.), który nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek sporządzenia programu.

Krajowa polityka ochrony środowiska prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Podstawową strategią w obszarze środowiska jest „Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”.

W *Programie* ujęto analizę uwarunkowań wynikających z w/w strategii oraz dokumentów strategicznych krajowych i wojewódzkich oraz planów i programów powiatowych. *Program* zawiera ocenę stanu środowiska gminy, wskazując na główne zagrożenia środowiska. Opisane komponenty środowiska dotyczą: stanu jakości powietrza atmosferycznego, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony przed hałasem, ochrony przed polami elektromagnetycznymi, poważnych awarii przemysłowych, kopaliny, gleb i ich zanieczyszczeń.

Informacje środowiskowe przedstawione zostały również w sposób graficzny dla poszczególnych komponentów środowiska, w tym m.in. na mapach. Dodatkowo, na podstawie stanu aktualnego, w opracowaniu dokonano analizy mocnych i słabych stron, ukazujących szanse i zagrożenia dla Miasta Suwałki.

Uwzględniając powyższe analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego, i wspólnotowego, programy, i strategię rządową, regionalną, i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne określono w *Programie* cele i kierunki interwencji na lata 2025 - 2028 dla każdego z obszarów interwencji.

Nadrzędnym celem niniejszego *Programu* jest: „Zrównoważony rozwój Gminy Miasta Suwałki przy jednoczesnym poszanowaniu i promocji zasobów środowiska naturalnego”.

Powyższy nadrzędny cel będzie realizowany poprzez cele i zadania ekologiczne gminy, które są zgodne z „Polityką ekologiczną państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” i „Programem Ochrony Środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku”. Realizacja niniejszego Programu odbywać się będzie w oparciu o cele zakładane do realizacji w latach 2025 - 2028.

Cele interwencji:

- spełnianie wymagań w zakresie jakości powietrza,
- adaptacja do zmian klimatu,
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego,
- monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory,
- poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu,
- zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas,
- utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
- zwiększenie retencji wodnej,
- racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody,
- przeciwdziałanie skutkom suszy,
- ochrona przed powodzią,
- osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód,
- poprawa jakości wody i rozwój sieci wodociągowej,
- ochrona złóż kopalin,
- ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobywaniem kopalin,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją,
- rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych,
- redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
- zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie,
- ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania,
- ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami,
- zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem,
- zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych,
- brak incydentów o znamionach poważnej awarii.

W osiągnięciu założonych w *Programie* celów mają służyć określone w harmonogramie działania, ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego oraz szacunkowych kosztów ich realizacji. W niniejszym dokumencie określono również zasady zarządzania Programem Ochrony Środowiska oraz monitoringu jego realizacji.

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA - OBSZARY INTERWENCJI

Miasto Suwałki położone jest w północnej części województwa podlaskiego. Suwałki są drugim co do wielkości miastem województwa podlaskiego i centralnym punktem Suwalszczyzny. Od północy sąsiadują z gminą Jeleniewo i Szypliszki, natomiast z pozostałych stron z gminą wiejską Suwałki. Miasto leży w północno-wschodniej części Polski, nad rzeką Czarna Hańcza, w pobliżu granic z Litwą, Rosją (obwodem królewieckim) i Białorusią. Suwałki są miastem na prawach powiatu, siedzibą licznych instytucji administracji rządowej i samorządowej. Miasto jest administracyjnym, handlowym, kulturalno-oświatowym i turystycznym centrum Suwalszczyzny.

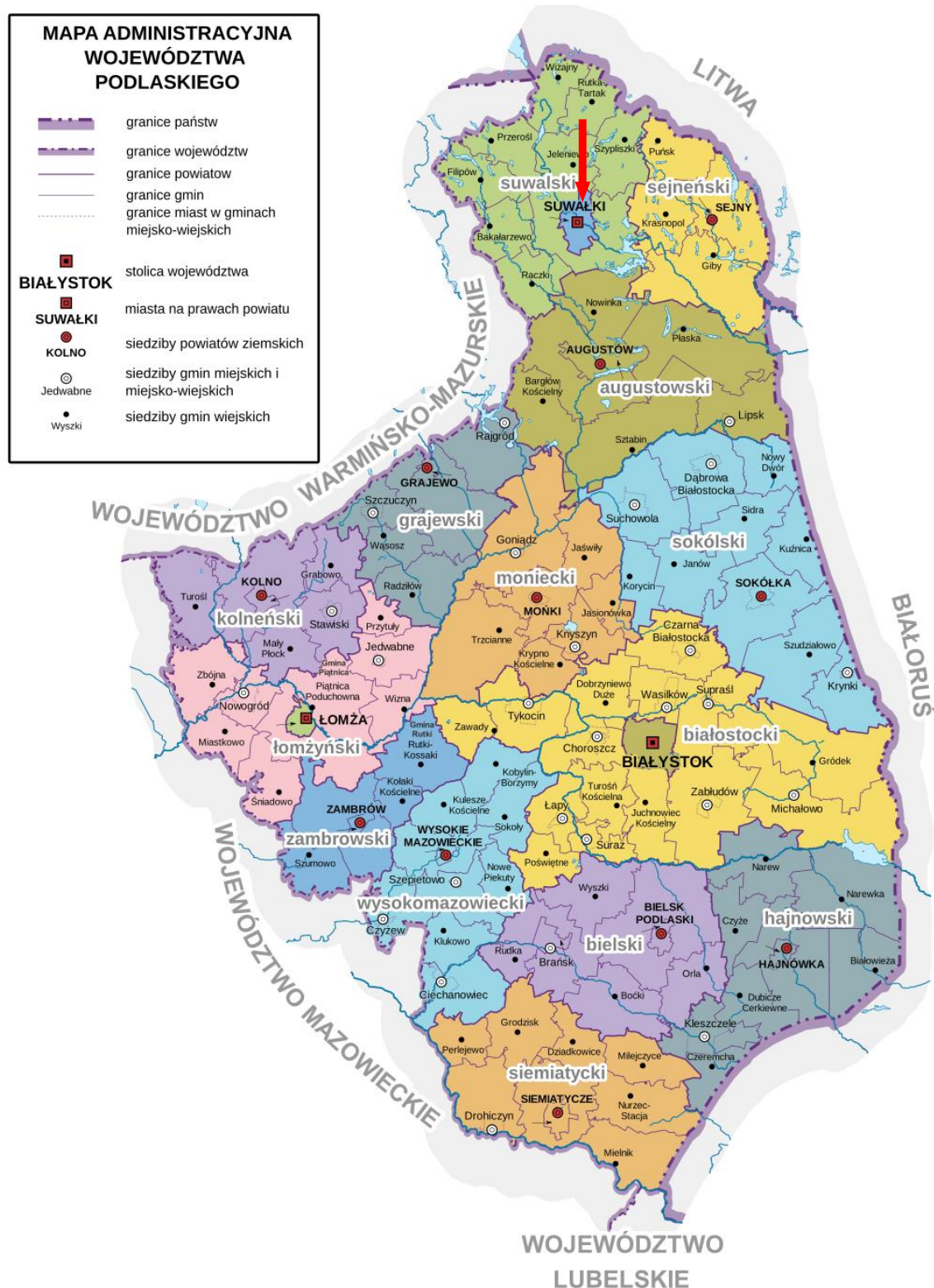
Obszar Gminy Miasta Suwałki zajmuje powierzchnię 6 551 ha. Na obszarze Miasta Suwałki występują przede wszystkim tereny zabudowane oraz grunty orne.

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski wg J. Kondrackiego¹, teren miasta Suwałki, położony jest w granicach następujących jednostek fizyczno - geograficznych:

- Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski,
- Prowincja: Niż Wschodniobałtycko - Białoruski,
- Podprowincja: Pojezierza Wschodniobałtyckie,
- Makroregion: Pojezierze Litewskie,
- Mezo-region: Równina Augustowska.

Równina Augustowska to mezo-region fizycznogeograficzny w północno-wschodniej Polsce (woj. podlaskie), wchodzący w skład Pojezierza Litewskiego. Region jest równiną sandrową, której powierzchnia w granicach Polski wynosi ok. 1170 km². Nachylona jest od północy (ok. 190 m n.p.m. w okolicy Suwałk) w kierunku południowym (ok. 120 m n.p.m. w okolicach Augustowa).

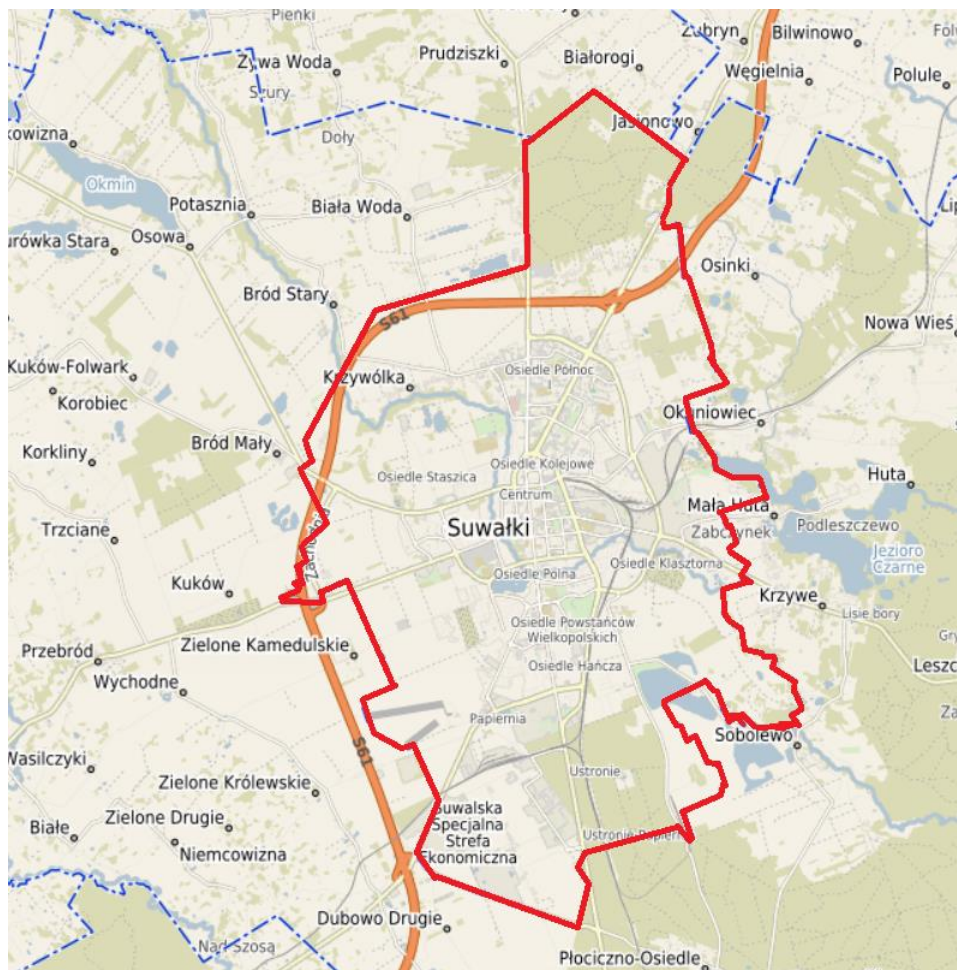
¹ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, 2002, Warszawa: PWN ISBN: 83-01-13897-1.

Ryc. 1. Położenie Gminy Miasta Suwałki w województwie podlaskim.

Źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_podlaskie#/media/Plik:Podlaskie_Voivodeship_administrative_map.svg

Ryc. 2. Gmina Miasto Suwałki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://msuwalki.e-mapa.net/>

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wynika, że na koniec 2023 roku liczba mieszkańców Gminy Miasta Suwałki wynosiła 68 231 osób. Gęstość zaludnienia w mieście w roku 2023 wyniosła 1 041,5 osób/km².

Tab. 1. Liczba ludności na terenie Gminy Miasta Suwałki

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem		
	Ogółem, miejsce zamieszkania, stan na 31 XII		
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
	osoba	osoba	osoba
Gmina Miasto Suwałki	68 839	68 525	68 231

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Według danych GUS za 2023 r. na terenie miasta istniały ogółem 7672 podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (zgodnie z PKD 2007).

Tab. 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON z Gminy Miasta Suwałki

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Miasto Suwałki			
Rodzaj danych	Rok		
	2021	2022	2023
podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 ogółem	7 429	7 573	7 672
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65	66	66
przemysł i budownictwo	1 516	1 582	1 616
pozostała działalność	5 848	5 925	5 990
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5 605	5 704	5 773
spółki handlowe ogółem	584	612	621
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	106	110	109
sektor prywatny - spółdzielnie	20	19	19
sektor prywatny - fundacje	58	59	64
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	186	192	207
gminne samorządowe jednostki organizacyjne; ogółem	14	14	14
spółki cywilne ogółem	489	487	484

Źródło: Dane GUS

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku stan jakości powietrza zależy przede wszystkim od wielkości przestrzennego rozkładu emisji ze źródeł stacjonarnych i mobilnych oraz przepływów transgranicznych oraz przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. W mieście Suwałki głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są: ciepłownia PEC w Suwałkach Sp. z o.o. , przemysłowe źródła emisji, rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego (tzw. niska emisja) oraz zanieczyszczenia komunikacyjne.

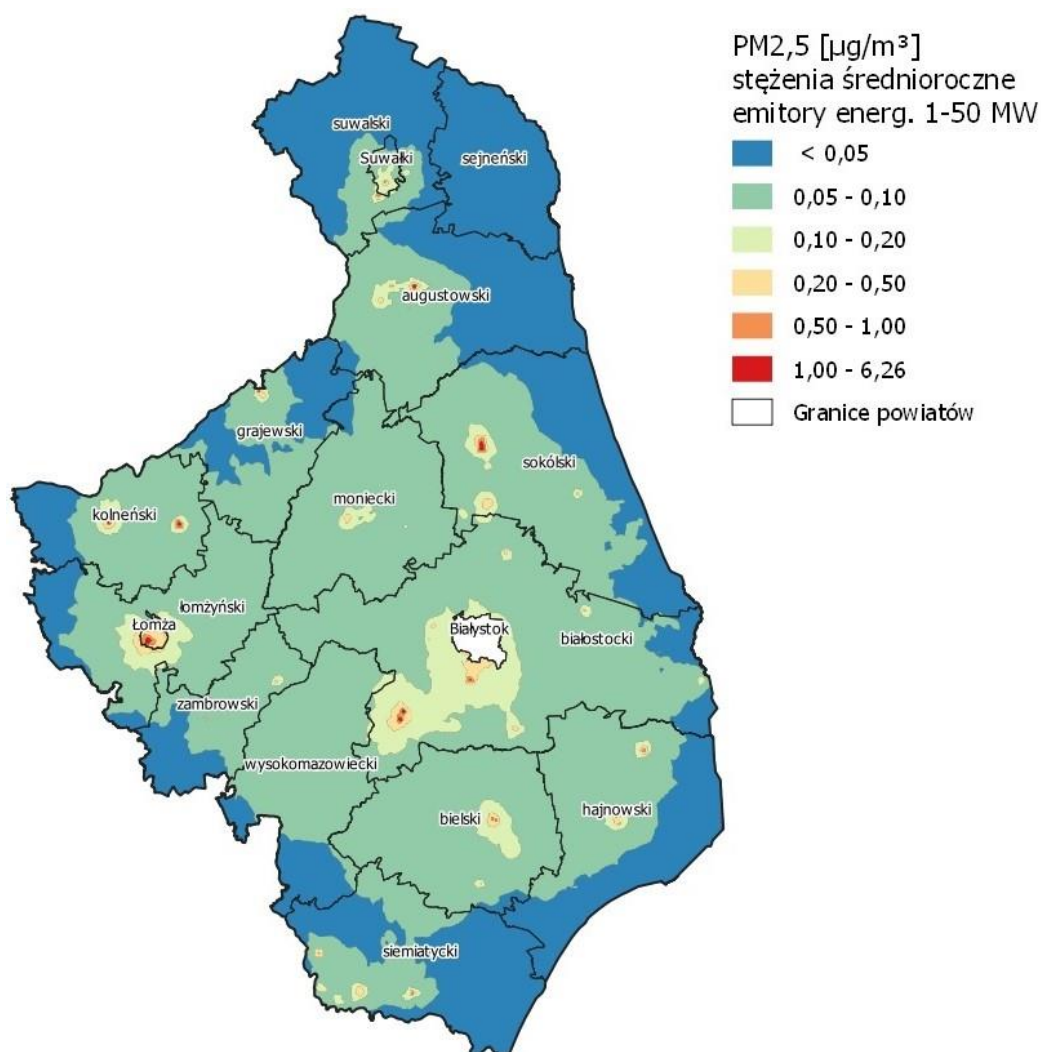
Zgodnie z danymi GUS (2023 r.) odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w mieście Suwałki wynosi 19,89 %.

Tab. 3. Sieć gazowa w gminie miasto Suwałki

Parametr	Jednostka	Lata		
		2021	2022	2023
długość czynnej sieci ogółem	m	95 401	104 408	105 909
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	1 727	1 842	1 946
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	1 666	1 798	1 897
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	szt.	1 008	1 265	1 351
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) w miastach	szt.	5 521	5 607	5 703
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	13 692	13 569	13 573

Źródło: Dane GUS

Wśród substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego wyróżnia się: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych to: węglowodory aromatyczne i alifatyczne, alkohole, octan etylu i ksylen oraz inne zanieczyszczenia.

Ryc. 3. Udziały % emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł o mocy 1-50 MW w stężeniach średniorocznych PM_{2,5} w strefie podlaskiej w 2018 r.

Źródło: Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, aktualizacja 2020 r.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy - Prawo ochrony środowiska obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracje,
- miasta,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji i miast.

W województwie podlaskim, zostały ustanowione dwie strefy: Aglomeracja Białostocka, którą tworzy powiat miasto Białystok oraz strefa podlaska obejmująca pozostały obszar województwa podlaskiego tj. 16 powiatów.

Zgodnie z publikacją Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2022” w strefie podlaskiej (do której należy gmina Miasto Suwałki) zanotowano przekroczenia norm jakości powietrza. Na podstawie klasyfikacji stref województwa podlaskiego za 2022 rok

stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla jednej strefy województwa - strefy podlaskiej. Strefa ta została zakwalifikowana do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Największym problemem w skali województwa podlaskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń - marzec, październik - grudzień). W 2022 r. przekroczenie poziomu docelowego B(a)P zarejestrowała tylko jedna stacja pomiarowa w województwie zlokalizowana w Łomży.

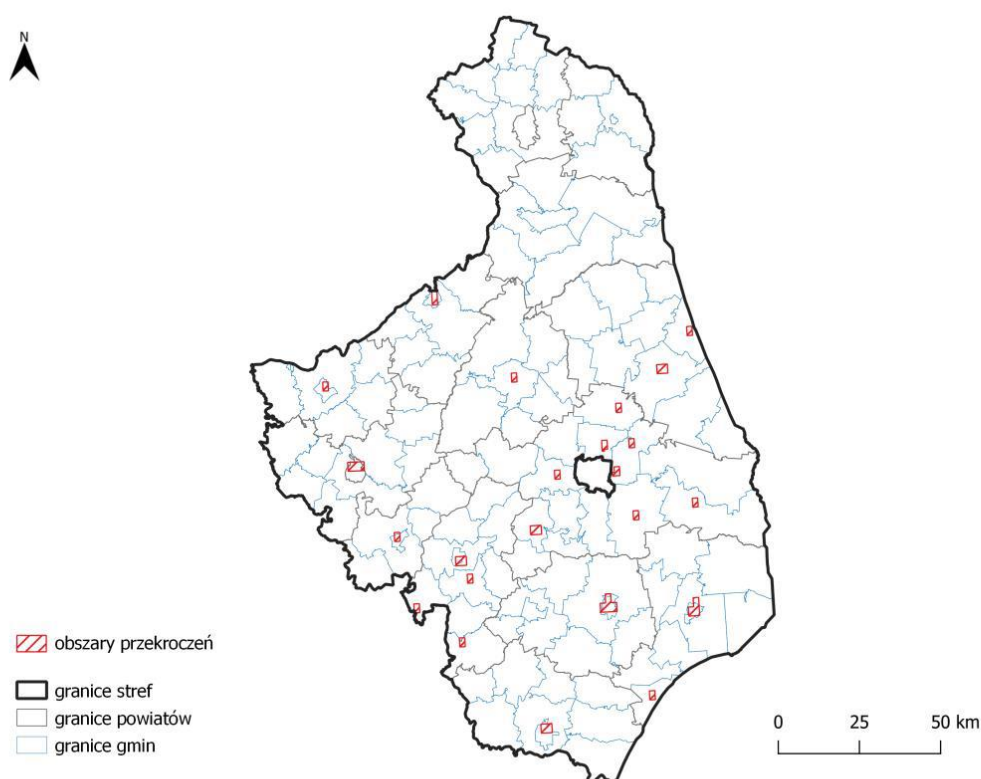
W województwie podlaskim, w sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany napływem tego zanieczyszczenia z innych regionów kraju, obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze panującymi warunkami meteorologicznymi (duże nasłonecznienie i brak opadów). W 2022 r. w strefach województwa podlaskiego nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi.

Na obszarze województwa podlaskiego występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, benzen, tlenek węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀ metali: arsenu, ołowiu, kadmu i niklu.

Badania przeprowadzone w latach 2022-2023 wskazują na poprawę jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia pyłami. W porównaniu do lat ubiegłych stężenia pyłów zawieszonych zmalały i nie przekraczały poziomów dopuszczalnych. W dalszym ciągu istotnym problemem pozostają wysokie dobowe stężenia pyłów, rejestrowane w sezonie grzewczym. W 2023 roku, w zakresie liczby dni z przekroczeniem średniodobowego poziomu dopuszczalnego, określonego dla pyłu zawieszonego PM₁₀, nie zanotowano przekroczenia w obu strefach województwa. Jednak w Łomży (strefa podlaska), w rejonie występowania w poprzednich latach przekroczeń standardów jakości powietrza dla zanieczyszczeń pyłowych, zanotowano najwyższą liczbę dni z przekroczeniem stężenia dopuszczalnego dla doby (50 µg/m³). W 2023 roku liczba dni z przekroczeniami tego poziomu wyniosła 10 (przy liczbie dopuszczalnej 35 dni), a w latach 2020-2022 zanotowano odpowiednio 39, 41 i 32 dni.

Na poprawę jakości powietrza w zakresie pyłów zawieszonych miały wpływ działania na rzecz ochrony powietrza wynikające z realizacji programów ochrony powietrza (POP) dla województwa podlaskiego oraz występujące w 2022 roku warunki meteorologiczne m. in. ciepła i mało śnieżna zima.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2022 r. pomiary jakości powietrza oraz wyniki szacowania wykonane w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza za 2022 r. wykonanego przez IOŚ-PIB, nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenia w strefie podlaskiej stwierdzono w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego. Rozkład przestrzenny wskaźnika ozonu - AOT40 - dla roku 2022 w województwie podlaskim jest bardzo zróżnicowany i wskazuje na przekroczenie poziomu celu długoterminowego na przeważającym obszarze strefy podlaskiej, zajmującym ponad połowę powierzchni województwa².

Ryc. 4. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi w województwie podlaskim w 2022 roku.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2022. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2023.

W ramach państwowego monitoringu środowiska są prowadzone w Suwałkach przez GIOŚ pomiary na stacji pomiarowej przy ul. Pułaskiego 26.

² Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2022. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2023.

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie podlaskim, Raport wojewódzki za rok 2023 opracowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2024 na terenie miasta Suwałki jakość powietrza uległa poprawie. W 2023 roku na obszarze województwa podlaskiego nie stwierdzono stref w klasie C/C1 ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych. Strefa podlaska, w której znajdują się Suwałki w ocenie pod kątem ochrony zdrowia, otrzymała klasę A dla: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} (klasa A1), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃) - poziom docelowy, a także benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz metali ciężkich oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀, tj.: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu. Został natomiast przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu - klasa D2 określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi. W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany napływem tego zanieczyszczenia z innych regionów kraju, obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz istniejącymi warunkami meteorologicznymi (duże nasłonecznienie i brak opadów).

4.2. Zagrożenia hałasem

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Wskaźniki hałasu są to parametry hałasu określone poziomem dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB). Wyróżniamy:

1. Wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00),
 - LN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich pór w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

2. Wskaźniki mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
- LAeqD - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),
 - LAeqN - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Do najbardziej uciążliwych dla człowieka źródeł hałasu zaliczamy ruch samochodowy (ze względu na jego powszechność) oraz źródła o charakterze przemysłowym (instalacyjnym) działające w sposób ciągły czy "czasowy", a także inne źródła które lokalnie mogą powodować subiektywnie odczuwalną uciążliwość.

Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w środowisku zurbanizowanym. Ciągły wzrost ilości pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, braku obwodnic miejskich, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska o ponadnormatywnym hałasie drogowym.

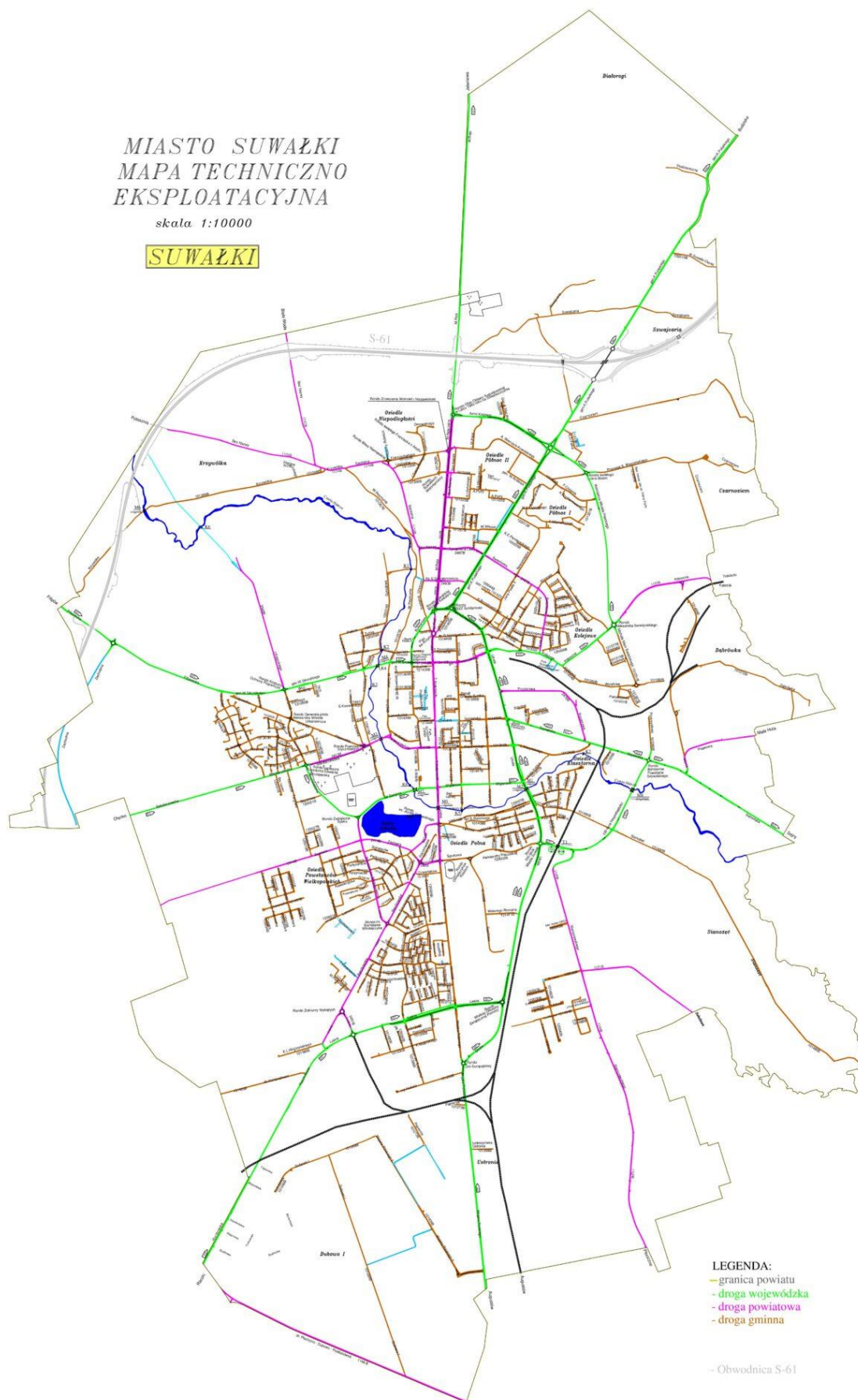
Główny ciąg komunikacyjny w Suwałkach tworzy obecnie droga krajowa nr 8. W granicach miasta przebiega również droga ekspresowa S61 oraz drogi wojewódzkie nr 652, 653, 655 i liczne drogi powiatowe, i gminne.

Dostępność komunikacyjną miasta wzmacniają połączenia kolejowe m.in. bezpośrednie z Białymstokiem i Warszawą.

Tab. 4. Drogi gminne w Mieście Suwałki, wg nawierzchni.

Drogi gminne wg. typu nawierzchni	Jednostka	Stan na 2022 r.	Stan na 2023 r.
o nawierzchni twardej	km	96,7	110,4
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	96,7	110,4
o nawierzchni gruntowej	km	14,9	17,5

Źródło: dane GUS

Ryc. 5. Mapa dróg na terenie Miasta Suwałki.
Źródło: <https://zdiz.suwalki.pl/drogi-w-zarzadzcie/>

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej w pobliżu zakładów przemysłowych. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

W roku 2022 została wykonana „Strategiczna mapa hałasu dla dróg miasta Suwałki, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie”. Z niniejszego opracowania wynika, że na terenie miasta Suwałki następuje ciągła realizacja inwestycji mających na celu poprawę stanu klimatu akustycznego, prowadzona m.in. w ramach Programów ochrony środowiska przed hałasem. Rozbudowa sieci drogowej prowadzi do zwiększenia płynności ruchu i komfortu jazdy dla podróżujących oraz odciążenia istniejących ciągów komunikacyjnych, co ma z kolei przełożenie na poprawę warunków akustycznych w ich sąsiedztwie.

4.3. Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) zaliczane jest do podstawowych zanieczyszczeń środowiska. Dzieli się je na naturalne i antropogeniczne. Naturalne - stale występują w otoczeniu i określa się je mianem „tła”. Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne od zawsze występuje w środowisku. Pochodzi ono z naturalnych źródeł takich jak Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast promieniowanie antropogeniczne związane jest szczególnie z liniami elektroenergetycznymi i instalacjami radiokomunikacyjnymi. Głównymi źródłami sztucznego promieniowania są: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje i linie energetyczne, stacje radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie, wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji, a nawet urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp. Ciągły rozwój techniki powoduje znaczny wzrost ilości promieniowania elektromagnetycznego.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r.

poz. 2448), wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego. Na terenie województwa podlaskiego, w odległości większej niż 100 m od urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, wyznaczono 135 punktów pomiarowych dla trzyletniego cyklu pomiarowego. Punkty te znajdują się w miejscach dostępnych dla ludności, na trzech typach obszarów: w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., w pozostałych miastach, na terenach wiejskich. Każdego roku wykonuje się 45 pomiarów - po 15 w każdym z obszarów. W tych samych lokalizacjach pomiary powtarza się co 3 lata. Dzięki cykliczności monitoringu uzyskuje się dane porównawcze pozwalające na określenie zmian oraz ich kierunków na przestrzeni lat.

Zgodnie z badaniami i publikacjami Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Białymstoku pt.:

- „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019 w województwie podlaskim - w oparciu o wyniki pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska”,
- „Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie podlaskim”,
- „Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2021 w województwie podlaskim”,
- „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie podlaskim”,

w latach 2017-2021 i roku 2023, w żadnym punkcie pomiarowym na terenie województwa podlaskiego GIOŚ nie odnotował przekroczeń norm w zakresie emisji pól elektromagnetycznych.

Tab. 5. Wykaz punktów pomiarowych na terenie miasta Suwałki wraz z uzyskanymi wartościami PEM w 2020 r.

L.p.	Adres	Długość geograficzna (E)	Szerokość geograficzna (N)	Wynik [V/m]
1	Suwałki, ul. Noniewicza 2 /Korczaka	22,93230556	54,10422222	0,23
2	Suwałki, ul. E. Plater 6A	22,92538889	54,10252778	1,55
3	Suwałki, ul. 1 Maja 23	22,93663889	54,09866667	0,86
4	Suwałki, ul. Utrata 2	22,93730556	54,10508333	0,34
5	Suwałki, ul. Wileńska 9	22,95369444	54,10772222	*0

* wyniki poniżej dolnego progu oznaczalności sondy

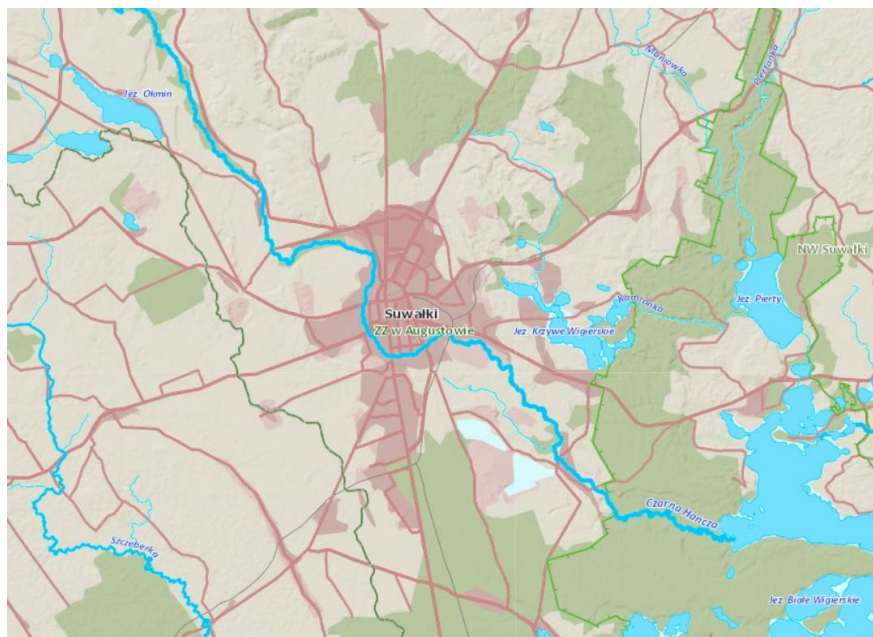
Źródło: Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie podlaskim, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, czerwiec 2021.

4.4. Gospodarowanie wodami

Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej) zobowiązuje wszystkie państwa członkowskie do podjęcia działań na rzecz ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych. Jej celem jest osiągnięcie do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach do 2021 lub 2027 r., dobrego stanu wód i ekosystemów od nich zależnych. RDW obliguje państwa członkowskie do opracowania planów gospodarowania wodami dla każdego obszaru dorzecza wyznaczonego w danym kraju. Dokumenty te są poddawane przeglądowi i aktualizacji cyklicznie co 6 lat i stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Ustalenia planów gospodarowania wodami uwzględnia się w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa. Plany mają wpływ nie tylko na kształtowanie gospodarki wodnej, ale także na inne sektory, w tym m.in. na: przemysł, gospodarkę komunalną, rolnictwo, leśnictwo, transport, rybołówstwo, turystykę.

Teren Miasta Suwałki leży w obszarze dorzecza Niemna i Wisły, i jest objęty ustaleniami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (Dz.U. 2023 poz. 114) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300).

Główny układ sieci hydrograficznej na terenie gminy Miasta Suwałki tworzy rzeka Czarna Hańcza - największa rzeka Suwalszczyzny. Jej źródła zlokalizowane są na Pojezierzu Wschodniosuwalskim, na podmokłych dolinach pośród wzniesień morenowych znajdujących się na północ od Suwalskiego Parku Krajobrazowego a poprzez Kanał Augustowski, uchodzi do Niemna. Czarna Hańcza przepływa przez miasto Suwałki, przez co może być narażona na zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł punktowych i spływów powierzchniowych.

Ryc. 6. Sieć hydrograficzna Miasta Suwałki.

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Na terenie Miasta Suwałki występują cztery jednostki jednolitych części wód powierzchniowych tj.:

- LW30627 jednolita część wód powierzchniowych jeziornych Krzywe Wigierskie,
- RW8000096439 jednolita część wód powierzchniowych rzecznych Czarna Hańcza do jez. Wigry,
- RW80000964349 jednolita część wód powierzchniowych rzecznych Pietranka do jez. Wigry,
- RW200009262247 jednolita część wód powierzchniowych rzecznych Blizna.

Na terenie Miasta Suwałki jest również sztuczny zbiornik wodny, zasilany wodami rzeki Czarna Hańcza - „Arkadia”. Zbiornik ten powstał na początku XVIII wieku jako staw zasilający młyn wodny, działający na potrzeby suwalskich mieszczan. Zbiornik połączony jest w sposób sztuczny z rzeką poprzez podziemny kanał doprowadzający, który znajduje się w pobliżu jazu na rzece Czarna Hańcza, regulującego w niej poziom wody. Zalew Arkadia spełnia również wymagania obowiązujące dla kąpielisk publicznych.

Tab. 6. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)
LW30627	Krzywe Wigierskie	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW8000096439	Czarna Hańcza do jez. Wigry	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)
RW80000964349	Pietranka do jez. Wigry	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW200009262247	Blizna	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: Karty Charakterystyki JCWP, PGW WP, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Miasto Suwałki znajduje się w obszarze dwóch jednolitej części wód podziemnych tj.:

- GW200032,
- GW800022.

Tab. 7. Ocena stanu jednolitych części wód podziemnych.

Kod JCWP	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd
GW200032	dobry	dobry	dobry
GW800022	dobry	dobry	dobry

Źródło: Karty Charakterystyki JCWPd, PGW WP, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

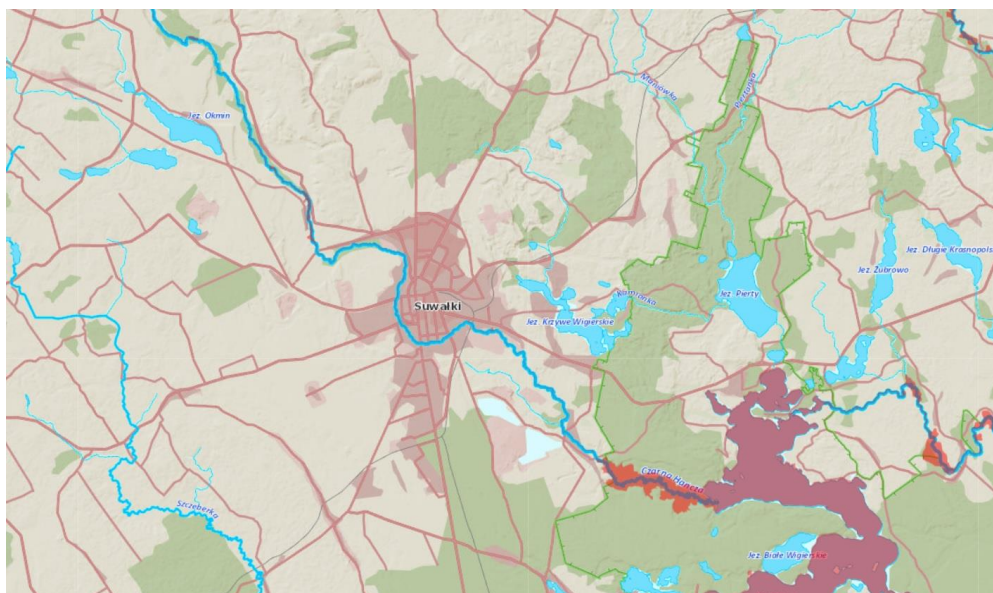
Miasto Suwałki nie jest położone na terenie żadnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

Ryc. 7. Położenie miasta Suwałki na tle mapy Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Zgodnie z mapami dostępnymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie na terenie miasta Suwałki, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (tj. średnio raz na 100 lat), w zdecydowanej większości pokrywają się z korytem rzeki Czarna Hańcza, wg. danych z ewidencji gruntów i brak jest jakichkolwiek budynków na tych obszarach.

Ryc. 8. Wstępna ocena ryzyka powodziowego na obszarze Miasta Suwałki.

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego.

W ramach przygotowania Polski do zmian klimatu i zagrożenia zjawiskiem suszy Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz.U. 2021 poz. 1615) przyjęto „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”. Powyższy plan został sporządzony na podstawie art. 183-185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne i obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Ekstremalne zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne, w tym susze, od zawsze występowały na terenie Polski. Jednakże w ostatnich latach częstość ich występowania uległa wyraźnemu nasileniu. Na przestrzeni ostatniej dekady, tj. lat 2010-2019, susze występowały dwukrotnie częściej niż w ubiegłych dekadach.

Obserwowane zmiany poziomu zagrożenia wystąpieniem susz w Polsce są zbieżne z kierunkiem zmian wskazywanym w wynikach projekcji zmian klimatu. Analizy scenariuszy zmian klimatu przeprowadzone na potrzeby PPSS wskazują na możliwe zwiększenie, w perspektywie do 2100 r., częstości występowania susz w Polsce. Przemawiają za tym przede wszystkim ustalone kierunki zmian wskaźników wilgotnościowych i termicznych.

O spodziewanym wzroście intensywności i częstotliwości występowania susz świadczy wzrost dobowych temperatur, któremu będzie towarzyszyć wzrost sum opadów o charakterze nawałnym. Wysokie sumy dobowe z opadów nawałnych, przy wskazywanym wzroście temperatury nie zrównoważą intensywnej letniej wielkości parowania. Opisane kierunki możliwych zmian wskazują na pogorszenie klimatycznego bilansu wodnego dla sezonu letniego i jesiennego. W ujęciu przestrzennym w skali kraju należy spodziewać się zmniejszenia stopnia zagrożenia suszą atmosferyczną i rolniczą dla części terenów górskich oraz wzrostu zagrożenia suszą na pozostałych obszarach kraju. Przewidywane kierunki zmian klimatu, skutkujące wzrostem zagrożenia występowania zjawiska suszy, mają istotne znaczenie przy określaniu kierunków adaptacji do tych zmian, w tym ustalaniu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy na obszarach dorzeczy.

Zgodnie z ugruntowaną metodyką tworzenia planów w dziedzinie gospodarki wodnej, przeciwdziałanie skutkom zjawisk ekstremalnych powinno być nakierowane na działania proaktywne, tj. na działania zapobiegające wystąpieniu negatywnych skutków suszy oraz zmniejszające prawdopodobieństwo ich wystąpienia, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy. Podejście adaptacyjne (proaktywne) ma promować działania służące wzmocnieniu procesów kształtujących zasoby wodne w zlewniach, dla obniżenia strat w razie możliwego wystąpienia suszy. Dlatego niezbędne jest komplementarne wdrażanie, w skali zlewni oraz obszaru dorzecza, zarówno działań technicznych, jak i nietechnicznych służących kształtowaniu zasobów wodnych, wspartych instrumentami planowania przestrzennego, gospodarowania gruntami i wodami, ochrony ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, a także instrumentami służącymi osiągnięciu celów środowiskowych. Poprawie i przywracaniu naturalnych warunków obiegu wody służą także działania na rzecz wzmocnienia naturalnej retencji, w tym z zastosowaniem rozwiązań technicznych. Zarządzanie ryzykiem suszy oparte na powyższych założeniach przyczyni się nie tylko do zmniejszenia się skali zagrożenia i ryzyka powodowanego suszą. Ponadto skutkować będzie zmniejszeniem niedoborów wody (ograniczeń w dostępie do wody na skutek

działań antropogenicznych), wzmocnieniem ochrony przeciwpowodziowej czy poprawą stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że podejście proaktywne jest równocześnie działaniem na rzecz ograniczania (mitygacji) zmian klimatu. Niezbędna jest więc synergia działań podejmowanych w celu minimalizacji łącznego ryzyka powodzi i suszy, przy optymalizacji kosztów. Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:

- 1) ochrona oraz odbudowa ekosystemów,
 - 2) ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby,
 - 3) zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki,
- skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska.

Kluczowym elementem przeciwdziałania skutkom suszy jest kształtowanie zasobów wodnych, co wynika bezpośrednio z definicji suszy. Susza rozumiana jest bowiem jako: zjawisko naturalne, wywołane przez długotrwały brak opadów atmosferycznych, przejawiający się okresowym obniżeniem poziomu wód powierzchniowych lub podziemnych, mogące skutkować ograniczeniami w możliwości korzystania z wód, dostępu do usług wodnych lub możliwości prowadzenia produkcji rolnej lub leśnej. W zależności od jej typów, tj. od tego, czy mamy do czynienia z suszą atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną czy hydrogeologiczną, prowadzi ona do powstawania różnorodnych skutków w zakresie korzystania z zasobów wodnych. Wspólnym mianownikiem skutków suszy jest wielkość dostępnych zasobów wodnych przeznaczonych do użytkowania i zabezpieczających funkcjonowanie ekosystemów.

Mając na uwadze wskazane powyżej skutki suszy, główny cel PPSS, jakim jest „przeciwdziałanie skutkom suszy”, odwołuje się do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego korzystania z zasobów wodnych zgodnie z obowiązującymi normatywami.

Główny cel PPSS, tj. przeciwdziałanie skutkom suszy, został doprecyzowany czterema celami szczegółowymi:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód,
- edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą,
- stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Działania służące realizacji wyżej wymienionych celów należy prowadzić w sposób zaplanowany, z naciskiem na działania zwiększające odporność wrażliwych sektorów gospodarki, społeczeństwa i środowiska na powstawanie strat w wyniku suszy. Należy również realizować zadania łagodzące skutki suszy w czasie jej wystąpienia. Prawidłowy dobór działań, dokonany na podstawie identyfikacji stanu zasobów wodnych, wyników analizy zagrożenia suszą oraz przeglądu potrzeb, zwiększa potencjał umożliwiający osiągnięcie efektywnych rezultatów przeciwdziałania skutkom suszy.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest spółką gminną zajmującą się zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków. PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. aktualnie eksploatuje 260 km sieci wodociągowej i 177,5 km sieci kanalizacji sanitarnej, dzięki czemu ponad 99% mieszkańców Suwałk otrzymuje wodę z miejskich wodociągów i około 96% mieszkańców odprowadza swoje ścieki do miejskiej kanalizacji. Ponadto spółka zarządza i eksploatuje 170,1 km sieci kanalizacji deszczowej³.

Woda dostarczana do sieci miejskiej w Suwałkach ujmowana jest wyłącznie ze studni głębinowych. Ujęcie wody dla miasta Suwałki zlokalizowane jest w północno-zachodniej części miasta w zakolu rzeki Czarnej Hańczy, przy ulicach Kołtątaja, Piękną i Krasickiego. Aktualnie na ujęcie wody składa się 21 studni wierconych, których głębokość waha się w przedziale od 48 m do 138 m. W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania na wodę albo poważnych awarii, PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. jest w stanie uruchomić tzw. studnie awaryjne zlokalizowane w różnych częściach miasta. Zgodnie z posiadanym pozwoleniem wodnoprawnym dostępne zasoby eksploatacyjne wód

³ <https://www.pwik.suwalki.pl/nasza-woda/siec-wodociagowa-i-kanalizacyjna>

podziemnych dla ujęcia wynoszą 900 m³/h, czyli 21 600 m³/dobę. Ilość pobieranej wody to średnio ok. 8 tys. m³/dobę.

Zgodnie z danymi GUS w 2023 r. w mieście Suwałki pobrano na potrzeby gospodarki narodowej i ludności 4 442,1 dam³ wody.

Tab. 8. Pobór i zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w mieście Suwałki w ciągu roku.

Dane	Jednostka	Lata			
		2020	2021	2022	2023
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku					
ogółem	dam³	4 591,8	4 338,9	4 307,2	4 442,1
przemysł	dam³	1 502	1 323	1 351	1 418
eksploatacja sieci wodociągowej	dam³	3 089,8	3 015,9	2 956,2	3 024,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku					
ogółem	dam³	4 024,5	3 766,0	3 802,7	4 000,8
przemysł	dam³	1 487	1 305	1 334	1 418
eksploatacja sieci wodociągowej	dam³	2 537,5	2 461,0	2 468,7	2 582,8
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam³	2 037,6	1 998,4	1 962,5	2 047,4
zużycie wody na 1 mieszkańca	m³	58,0	54,4	55,3	58,5

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tab. 9. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Mieście Suwałki.

Parametr	Jednostka	Lata			
		2020	2021	2022	2023
Wodociągi					
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	173,1	174,7	175,4	178,0
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	153,5	155,1	-	-
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	5 106	5 184	5 309	5 357
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	66 817	66 427	66 177	65 912
Kanalizacja					
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	130,7	130,8	131,8	133,4

Parametr	Jednostka	Lata			
		2020	2021	2022	2023
przyłłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4 421	4 538	4 657	4 714
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	65 719	65 369	65 143	64 897

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Znak '-' oznacza brak informacji z powodu: zmiany poziomu prezentacji, zmian wprowadzonych do wykazu jednostek terytorialnych lub modyfikacji listy cech w danym okresie sprawozdawczym.

System zbiorowego odprowadzania ścieków obejmuje odbiór i oczyszczenie ścieków. Ścieki z miasta Suwałki oczyszczane są w Oczyszczalni Ścieków przy ul. Sejneńska 86, 16-400 Suwałki. Przepustowość oczyszczalni wynosi 25 600 m³/d. Na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych do rzeki Czarna Hańcza, PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. posiada pozwolenie wodnoprawne nr DOS-II.7322.52.2016 ważne do dnia 28.12.2026 r.

Na terenie oczyszczalni następuje usuwanie skratek, które po odsączeniu na prasie wywożone są na kompostownię na składowisko balastu. Kolejnym etapem jest usuwanie piasku w piaskowniku poziomym. Dalej ścieki kierowane są na osadniki wstępne, celem wydzielania z nich łatwoopadającej zawiesiny. Po przepłynięciu przez osadniki wstępne, ścieki dopływają do komór defosfatacji a następnie wpływają do komór nityfikacji i denityfikacji, gdzie zachodzą procesy usuwania węgla organicznego, azotu i fosforu. Następnie mieszanina osadu i oczyszczonych ścieków wpływa do osadników wtórnych, gdzie wydzielony zostaje osad. Część osadu jako osad powrotny poprzez komorę wstępnej defosfatacji osadu, zwracany jest do komór osadu czynnego. Część jako osad nadmierny kierowana jest na zagęszczarkę, a oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Czarna Hańcza. Osady udostępniane są także rolnikom i służą do nawożenia pól pod uprawę zbóż, rzepaku, szkółek drzew oraz do rekultywacji gruntu. Osad wstępny i nadmierny poddawane są procesom fermentacji w dwóch komorach fermentacyjnych. Produktem fermentacji tych osadów jest biogaz. Po oczyszczeniu z siarkowodoru w odsiarczalni, biogaz wykorzystuje się do produkcji energii elektrycznej oraz cieplnej. Energię elektryczną wytworzoną przez dwa agregaty prądotwórcze wykorzystuje się na potrzeby oczyszczalni. Natomiast ciepło uzyskane ze spalania gazu zużywane jest do celów technologicznych i ogrzewania obiektów oczyszczalni⁴.

⁴ <https://pwik.suwalki.pl/oczyszczalnia>

Tab. 10. Parametry funkcjonowania oczyszczalni ścieków w mieście Suwałki.

Parametr	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023
Ludność korzystająca z oczyszczalni ogółem	osoba	67 037	67 089	67 761	66 761
Ładunki zanieczyszczeń BZT ₅ , w ściekach po oczyszczeniu	kg/rok	22 941	21 511	31 765	36 577
Ładunki zanieczyszczeń ChZT, w ściekach po oczyszczeniu	kg/rok	211 810	231 976	242 869	245 476
Ładunki zanieczyszczeń: zawiesina ogólna w ściekach po oczyszczeniu	kg/rok	48 047	48 629	58 503	41 004
Ładunki zanieczyszczeń: azot ogólny, w ściekach po oczyszczeniu	kg/rok	31 339	33 839	34 654	49 250
Ładunki zanieczyszczeń: fosfor ogólny, w ściekach po oczyszczeniu	kg/rok	2 500	2 517	2 645	1 983
Oczyszczalnie komunalne z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	1	1	1	1
Osady wytworzone w ciągu roku ogółem	t	1 809	1 441	1 716	667
Osady wytworzone w ciągu roku stosowane w rolnictwie	t	1 497	1 197	1 242	459
Osady wytworzone w ciągu roku, magazynowane czasowo	t	312	244	474	208
Ścieki oczyszczane w ciągu roku odprowadzone ogółem	dam ³	3 711,0	3 527,0	3 597,0	3 871,0
Ścieki oczyszczane w ciągu roku (odprowadzane w czasie doby do kanalizacji)	dam ³	10,1	9,7	9,9	10,6
Ścieki oczyszczane w ciągu roku oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	4 470	4 345	4 300	4 163
Ścieki oczyszczane w ciągu roku oczyszczane razem	dam ³	3 711	3 527	3 597	3 871
Ścieki oczyszczane w ciągu roku oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³	3 711	3 527	3 597	3 871
Ścieki oczyszczane w ciągu roku, oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100	100	100	100

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

4.6. Zasoby geologiczne

Eksploracja surowców mineralnych związana jest nierozdzielnie z przekształceniami rzeźby terenu oraz koniecznością zniszczenia gleby. Złoża surowców mogą występować w obszarze przyrodniczo cennym lub w jego sąsiedztwie, co może być źródłem konfliktów społecznych lub prowadzić do nielegalnego wydobycia. Większość przypadków eksploatacji surowców naturalnych jest prowadzona metodą odkrywkową. Skutkuje to niekorzystnymi zmianami w krajobrazie i powierzchni ziemi oraz może oddziaływać na warunki glebowo-wodne i wywoływać zapylenie. Dlatego należy zadbać o ochronę złóż przed ich nadmiernym wykorzystywaniem oraz zabezpieczyć kwestie ich wydobycia w dokumentach planistycznych gminy.

Suwałki położone są w zasięgu Wyniesienia Mazursko - Suwalskiego prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Utwory prekambryjskie znajdują się na głębokości ok. 600 m. Pokrywę osadową tworzą na nich utwory mezozoiczne i kenozoiczne (trzecio - i czwartorzędowe). W osadach trzeciorzędowych stwierdzono gezy i margle wapniste oraz piaski i piaszkowce glaukonitowe. Utwory czwartorzędowe uzyskują miąższość nawet ponad 200 m. Rzeźba terenu i przypowierzchniowa budowa geologiczna w granicach administracyjnych Miasta Suwałki związane są z działalnością lądolodu podczas zlodowacenia bałtyckiego oraz z procesami zachodzącymi z holocenu. Stwierdza się tu formy pochodzenia lodowcowego, fluwioglacjalnego, rzeczno i akumulacji organicznej oraz formy antropogeniczne. Powierzchniowo dominują terasy erozyjne i równiny sandrowe, wykształcone przez wody roztopowe lądolodu, zbudowane z piasków i żwirów wodnolodowcowych. W lokalnych obniżeniach terenu znajdują się piaski humusowe i namuły piaszczyste. Terasy obejmują całą centralną część Miasta, a sandry przylegają do nich od północy i głównie od południa. Terasy rozcina dolina Czarnej Hańczy. W jej dnie występują głównie piaski humusowe i namuły piaszczyste, a na mniejszych powierzchniach torfy, namuły torfiaste oraz piaski i żwiry rzeczne. Dolina wcięta jest na głębokość od kilku do ok. 25 metrów - jej dno położone jest na wysokościach od 145 do 169 m n.p.m. Szerokość dna doliny wynosi od ok. 100 m do ok 400 m. W północnej części obszaru Miasta i na jego wschodnich obrzeżach przeważają powierzchniowo wysoczyzny moreny dennej i czołowej oraz kemy. W centralnej, intensywnie zainwestowanej części Miasta występują grunty nasypowe i nasypowo - gruzowe, będące efektem prac budowlanych w przeszłości⁵.

⁵ Opracowanie ekofizjograficzne Miasta Suwałki dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 2015 r.

Złoże kopalin udokumentowane w granicach miasta zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 11. Złoże kopalin na terenie miasta Suwałki.

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby tys. ton		Wydobycie tys. ton	Kopalina
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe		
1	Krzywólka II	Złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	244	-	-	Kamienie łamane i bloczki
2	Krzywólka II	Złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	3 085	-	-	Piaski i żwiry
3	Krzywólka-Suwałki	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	5 056	-	-	Piaski i żwiry
4	Potasznia	Złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	93 345*	-	-	Piaski i żwiry
5	Potasznia I	Złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	123 282*	367	-	Piaski i żwiry
6	Sobolewo A	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	5 353	-	-	Piaski i żwiry
7	Sobolewo A-p. II	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	115	-	-	Piaski i żwiry
8	Sobolewo C	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	162	-	-	Piaski i żwiry
9	Sobolewo C-I	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	-	-	-	Piaski i żwiry
10	Suwałki IV	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	9	-	-	Piaski i żwiry
11	Suwałki VI	Złoże eksploatowane	2 008	1 788	49	Piaski i żwiry
12	Suwałki VII	Złoże eksploatowane	1 829	1 829	63	Piaski i żwiry
13	Sobolewo-Krzywe	Złoże eksploatowane	60 042	34 457	2 148	Piaski i żwiry

* - zasób odnosi się do całego złoża znajdującego się na terenie miasta Suwałki i gminy wiejskiej Suwałki.

Źródło: „Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg. stanu na 31.12.2023 r.”, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, 2024 r.

4.7. Powierzchnia ziemi i gleby

Zróżnicowanie gleb na obszarze miasta Suwałki związane jest z układem podstawowych jednostek geomorfologicznych. Na piaszczystych tarasach erozyjnych i na sandrach przeważają powierzchniowo gleby brunatne właściwe, brunatne wylugowane i kwaśne, biellicowe i pseudobiellicowe. Na wysoczyźnie morenowej występuje mozaika gleb brunatnych właściwych oraz gleb biellicowych i pseudobiellicowych, powstałych na glinach zwałowych i piaskach. Gleby pochodzenia organogenicznego - torfowo-mułowe, murszowo-torfowe i torfowe występujące w dolinie Czarnej Hańczy oraz w rozproszeniu w zagłębieniach terenu na wysoczyźnie morenowej.

Na terenach zainwestowanych przeważają hortisole, reprezentowane przez gleby ogrodowe (w tym ogrody działkowe) oraz gleby terenów przemysłowych lub brak pokrywy glebowej (np. w zasięgu wyrobisk poeksploatacyjnych). Ponadto na terenie miasta fragmentarycznie występują gleby glejowe oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare⁶.

Przekształcenia mechaniczne gleb i ziemi wywołane są postępującą urbanizacją poprzez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym), i w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Na zanieczyszczenie gleb ma wpływ opad zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Ponadto na gleby ma wpływ erozja wodna i erozja wietrzna.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

ODPADY KOMUNALNE

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023 - 2028 wyznacza cztery główne cele w zakresie gospodarowania odpadami tj.:

1. Ograniczenie wytwarzania odpadów wraz z podniesieniem świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.

⁶ Opracowanie ekofizjograficzne Miasta Suwałki dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 2015 r.

2. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności ilości odpadów przekazywanych do recyklingu oraz zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.
3. Wzmocnienie ukierunkowania gospodarowania odpadami na gospodarkę o obiegu zamkniętym.
4. Wyeliminowanie nieprawidłowo prowadzonego zagospodarowania odpadów, w tym praktyk nielegalnego gromadzenia odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Zgodnie z art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t. j. Dz. U. 2023 r. poz. 1587 ze zm.) Marszałek Województwa Podlaskiego utworzył listę instalacji komunalnych w województwie podlaskim, dostępną w Biuletynie Informacji Publicznej. Zgodnie z listą funkcjonujących instalacji komunalnych w województwie podlaskim z dnia 26 listopada 2024 r. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach wymieniony został jako:

- Instalacja komunalna zapewniająca mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku.
- Instalacja komunalna zapewniająca składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach (ZUOK w Suwałkach) zlokalizowany jest przy ul. Raczkowskiej 150A w Suwałkach i prowadzony jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o. (PGO). W ZUOK w Suwałkach znajduje się instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych bioodpadów oraz instalacja do przetwarzania odpadów wielkogabarytowych. PGO zarządza również składowiskiem odpadów.

W Suwałkach trwają prace nad budową instalacji termicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz odpadów powstałych w wyniku przetworzenia odpadów komunalnych. Została już wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla tej inwestycji. Za przygotowanie i realizację projektu odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.

Każdy właściciel nieruchomości na terenie miasta Suwałki zobowiązany jest do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów i gromadzenia ich w odpowiadających obowiązującym normom pojemnikach lub workach. Od właścicieli nieruchomości odbierane są odpady posegregowane na poniższe frakcje:

- metale i tworzywa sztuczne, odpady wielomateriałowe,

- szkło,
- papier i tektura,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady resztkowe - zmieszane.

Na terenie gminy Miasto Suwałki funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), który działa od 1.07.2013 r. na terenie PGO w Suwałkach Sp. z o.o. przy ul. Raczkowskiej 150 A. Jest to miejsce, w którym mieszkańcy Suwałk mogą nieodpłatnie przekazywać odpady, które nie są odbierane bezpośrednio z nieruchomości. Do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych można, własnym transportem, nieodpłatnie dostarczać następujące (selektywnie zebrane) rodzaje odpadów:

- 1) zużyte baterie i akumulatory,
- 2) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- 3) przeterminowane leki,
- 4) chemikalia - opakowania po substancjach niebezpiecznych,
- 5) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- 6) zużyte opony,
- 7) odpady budowlane i rozbiórkowe, takie jak: gruz ceglany, betonowy, pochodzące z niewielkiego remontu budynku mieszkalnego, prowadzonego samodzielnie, o łącznej wadze nieprzekraczającej 1000 kg z jednej nieruchomości w ciągu całego roku kalendarzowego,
- 8) tworzywa sztuczne i metale,
- 9) odpady opakowaniowe ze szkła,
- 10) papier i tektura.

Zgodnie z danymi z Urzędu Miejskiego w Suwałkach w roku 2023 w mieście osiągnięto następujące poziomy w zakresie gospodarki odpadami:

Tab. 12. Poziomy osiągnięte w 2023 w Gminie Miasto Suwałki

L. p.	Akty prawne	Wymagany poziom	Osiągnięty poziom w 2023 r.
1	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1530).	35%	19,04 %

Źródło: Roczna Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na Terenie Gminy Miasto Suwałki za 2023 rok, BIP Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ilość wytworzonych odpadów komunalnych w gminie Miasto Suwałki w latach 2018 - 2023 wynosiła:

Tab. 13. Odpady komunalne wytworzone na terenie Miasta Suwałki w latach 2018-2023

Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku	Jednostka	Rok					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	Mg	23 266,39	23 336,85	23 548,57	24 671,41	24 208,32	24 059,54
Ogółem na 1 mieszkańca	kg	-	334	339	357	352	352
Z gospodarstw domowych	Mg	18 655,00	18 790,04	18 900,42	20 979,87	20 536,72	20 287,39
Z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	4 611,39	4 546,81	4 648,15	3 691,54	3 671,60	3 772,15

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tab. 14. Odpady komunalne zebrane selektywnie na terenie Gminy Miasto Suwałki w latach 2018-2023.

Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	Jednostka	Rok					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	Mg	3 082,53	3 833,76	5 199,79	6 306,24	6 486,18	7 378,16
Ogółem z gospodarstw domowych	Mg	2 636,89	3 304,75	4 404,04	5 574,57	5 688,65	6 328,88
Ogółem z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	445,64	529,01	795,75	731,67	797,53	1 049,28
Papier i tektura ogółem	Mg	234,36	307,62	496,40	512,84	714,50	816,12

Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	Jednostka	Rok					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Papier i tektura z gospodarstw domowych	Mg	187,54	246,13	398,14	428,39	601,03	691,65
Papier i tektura z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	46,82	61,49	98,26	84,45	113,47	124,47
Szkło ogółem	Mg	434,17	406,84	472,18	503,01	538,22	524,18
Szkło z gospodarstw domowych	Mg	347,39	325,88	378,59	424,78	458,69	448,20
Szkło z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	86,78	80,96	93,59	78,23	79,53	75,98
Tworzywa sztuczne ogółem	Mg	0,76	0,22	0,94	12,09	0,18	0,86
Tworzywa sztuczne z gospodarstw domowych	Mg	0,00	0,22	0,94	5,04	0,00	0,00
Tworzywa sztuczne z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	0,76	0,00	0,00	7,05	0,18	0,86
Metale ogółem	Mg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,80
Metale z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,80
Niebezpieczne ogółem	Mg	3,30	5,22	2,66	3,66	6,52	7,16
Niebezpieczne z gospodarstw domowych	Mg	2,64	1,62	0,98	3,66	6,52	7,16
Niebezpieczne z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	0,66	3,60	1,68	0,00	0,00	0,00
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem ogółem	Mg	14,08	26,94	28,70	35,76	29,19	29,06
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem z gospodarstw domowych	Mg	14,08	26,94	28,70	35,76	29,19	29,06
Wielkogabarytowe ogółem	Mg	556,32	721,90	903,36	909,96	698,59	690,97
Wielkogabarytowe z gospodarstw domowych	Mg	556,32	721,90	903,36	909,96	698,59	604,77
Wielkogabarytowe z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,20
Biodegradowalne ogółem	Mg	794,45	1 168,58	1 631,25	1 859,60	2 291,40	2 850,49
Biodegradowalne z gospodarstw domowych	Mg	677,72	967,78	1 338,85	1 589,33	1 968,15	2 447,54
Biodegradowalne z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	116,73	200,80	292,40	270,27	323,25	402,95
Baterie i akumulatory razem ogółem	Mg	0,59	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00
Baterie i akumulatory razem z gospodarstw domowych	Mg	0,59	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00
Zmieszane odpady opakowaniowe ogółem	Mg	1 029,58	1 186,38	1 643,55	1 887,27	1 898,06	1 997,19

Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	Jednostka	Rok					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zmieszane odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych	Mg	836,49	1 004,22	1 333,73	1 595,60	1 616,96	1 705,98
Zmieszane odpady opakowaniowe z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	193,09	182,16	309,82	291,67	281,10	291,21
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne ogółem	Mg	10,10	20,32	20,04	21,96	21,05	22,06
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne z gospodarstw domowych	Mg	10,10	20,32	20,04	21,96	21,05	22,06
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów - ogółem	%	13,2	16,4	22,1	25,6	26,8	30,7
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów - z gospodarstw domowych	%	14,1	17,6	23,3	26,6	27,7	31,2

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

4.9. Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski wg J. Kondrackiego, teren miasta Suwałki, położony jest w granicach następujących jednostek fizyczno - geograficznych:

- Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski,
- Prowincja: Niż Wschodniobałtycko - Białoruski,
- Podprowincja: Pojezierza Wschodniobałtyckie
- Makroregion: Pojezierze Litewskie
- Mezo-region: Równina Augustowska.

Równina Augustowska to mezo-region fizycznogeograficzny w północno-wschodniej Polsce (woj. podlaskie), wchodzący w skład Pojezierza Litewskiego.

Region jest równiną sandrową, której powierzchnia w granicach Polski wynosi ok. 1170 km². Nachylona jest od północy (ok. 190 m n.p.m. w okolicy Suwałk) w kierunku południowym (ok. 120 m n.p.m. w okolicach Augustowa).

Pod względem geobotanicznym Miasto Suwałki zlokalizowane jest w Dziale Północnym Mazursko - Białoruskim, a w jego obrębie w Krainie Augustowsko - Suwalskiego okręgu Pojezierza Suwalskiego. Cechą typową dla tego obszaru jest

brak na naturalnych stanowiskach, buka, jodły i modrzewia oraz obecność świerka na różnych siedliskach. Często występują gatunki o zasięgu północnym oraz zbiorowiska roślinne o charakterze borealnym i kontynentalnym.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), określa następujące formy ochrony przyrody: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie Miasta Suwałki występują następujące formy ochrony:

- Obszar Natura 2000:
 - Puszcza Augustowska PLB200002,
 - Ostoja Augustowska PLH200005,
 - Ostoja Wigierska PLH200004,
- Rezerwat Cmentarzysko Jaćwingów,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny,
- 35 pomników przyrody⁷,
- 1 stanowisko dokumentacyjne - odstonięcie geologiczne z różnowiekowymi osadami lodowcowymi.

4.9.1. Lasy

Lasy na terenie Miasta Suwałki należące do Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych Nadleśnictwa Suwałki zajmują powierzchnię 777,05 ha (wg GUS za 2023 r.). Według danych GUS, lasy prywatne obejmują 78,97 ha.

Łącznie powierzchnia lasów zajmuje 867,02 ha a powierzchnia leśna na terenie Miasta Suwałki wynosi 902,81 ha.

Las Szwajcaria, zlokalizowany w północnej części miasta, cechuje przewaga borów mieszanych świeżych oraz lasów mieszanych świeżych. Drzewostan tworzy przede wszystkim świerk pospolity i sosna zwyczajna, z domieszką dębu szypułkowego, modrzewia, brzozy brodawkowatej, klonu zwyczajnego, topoli, osiki, jesionu wyniosłego i lipy drobnolistnej. W południowo - wschodniej części kompleksu leśnego stwierdzono fragment olsu.

Las Suwałski, umiejscowiony w południowej części miasta, stanowi północno - zachodni kraniec Puszczy Augustowskiej. Gatunkami przeważającymi są sosna i świerk. Gatunkami

⁷ <https://um.suwalki.pl/mieszkaniec/ochrona-srodowiska,3568/ochrona-przyrody,125655>

współwystępującymi są: dąb szypułkowy, brzoza, osika, wierzba iwa oraz klon i lipa drobnolistna.

Pozostałe lasy stanowią własność Miasta i własność prywatną. Znajdują się one przede wszystkim we wschodniej części miasta, w rozległym obniżeniu terenu w części południowo - wschodniej i w dolinie Czarnej Hańczy, w rejonie osiedla Krzywólka.

Lesistość Miasta Suwałki według danych GUS za 2023 rok wynosi 13,2 % i w ciągu 3 ostatnich lat utrzymuje się na stałym poziomie.

Tab. 15. Grunty leśne i lasy w Mieście Suwałki.

Parametr	Jednostka miary	Ilość w 2020 r.	Ilość w 2021 r.	Ilość w 2022 r.	Ilość w 2023 r.
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI					
Powierzchnia gruntów leśnych					
ogółem	ha	904,39	901,15	902,82	902,81
lesistość w %	%	13,3	13,2	13,2	13,2
grunty leśne publiczne ogółem	ha	823,39	823,31	823,85	823,84
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	812,39	812,39	812,85	812,84
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	812,39	812,39	812,85	812,84
grunty leśne prywatne	ha	81,00	77,84	78,97	78,97
Powierzchnia lasów					
las ogółem	ha	868,35	865,11	866,78	867,02
las publiczne ogółem	ha	787,35	787,27	787,81	788,05
las publiczne Skarbu Państwa	ha	776,35	776,35	776,81	777,05
las publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	776,35	776,35	776,81	777,05
las publiczne gminne	ha	11,00	10,92	11,00	11,00
las prywatne ogółem	ha	81,00	77,84	78,97	78,97
powierzchnia lasów na 1 mieszkańca	ar	1,3	1,3	1,3	1,3
LASY PRYWATNE I GMINNE					
Powierzchnia gruntów leśnych					
ogółem	ha	92,00	88,76	89,97	89,97

Parametr	Jednostka miary	Ilość w 2020 r.	Ilość w 2021 r.	Ilość w 2022 r.	Ilość w 2023 r.
lasów ogółem	ha	92,00	88,76	89,97	89,97
grunty leśne prywatne ogółem	ha	81,00	77,84	78,97	78,97
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	81,00	76,99	77,71	77,71
grunty leśne gminne ogółem	ha	11,00	10,92	11,00	11,00
grunty leśne gminne lasy ogółem	ha	11,00	10,92	11,00	11,00
udział powierzchni gminnych gruntów leśnych w powierzchni ogółem	%	0,2	0,2	0,2	0,2
powierzchnia gminnych gruntów leśnych na 1 mieszkańca	m ²	1,6	1,6	1,6	1,6

Źródło: Opracowanie własne Ekoton Sp. z o.o. na podstawie danych GUS zamieszczonych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/bdl/>

4.9.2. Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne

Na terenie Miasta Suwałki występują następujące formy ochrony przyrody:

- 3 Obszary Natura 2000: kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200005.H - Ostoja Augustowska, kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200004.H - Ostoja Wigierska, kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB200002.B - Puszcza Augustowska,
- obszar chronionego krajobrazu, kod: PL.ZIPOP.1393.OCHK.264 - Pojezierze Północnej Suwalszczyzny,
- rezerwat przyrody, kod: PL.ZIPOP.1393.RP.1393 - Cmentarzysko Jaćwingów,
- stanowisko dokumentacyjne kod: PL.ZIPOP.1393.SD.243,
- 35 pomników przyrody.

Obszary Natura 2000

Ostoja Augustowska - PLH200005

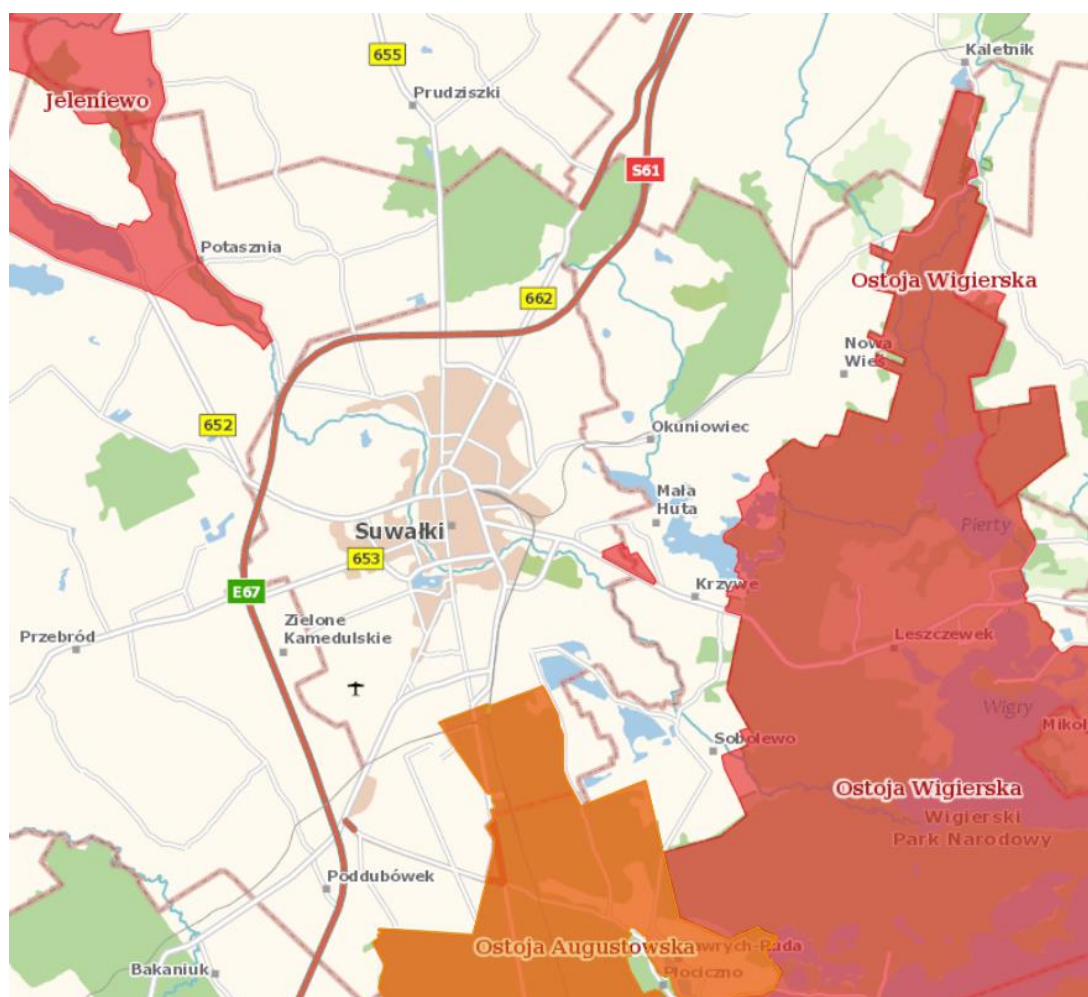
Obszar ten został powołany Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Augustowska (PLH200005) (Dz. U. z 2021 r. poz. 1397). Ostoja Augustowska obejmuje swym zasięgiem obszar prawie całej polskiej części Puszczy Augustowskiej, stanowiącej jeden z największych i najlepiej zachowanych kompleksów leśnych Europy środkowo-wschodniej (lesistość terenu blisko 90%). Charakterystyczną cechą drzewostanów Puszczy Augustowskiej jest wysoki udział świerka w zbiorowiskach leśnych. Gatunek ten występuje zarówno na glebach mineralnych, jak i na torfowiskach. Obszar ten wyróżnia

także duży udział we florze gatunków borealnych takich jak: turzyca kulista *Carex globularis*, turzyca delikatna *Carex disperma*, gwiazdnica grubolistna *Stellaria crassifolia*, welnianeczka alpejska *Baeothryon alpinum*, wielosił błękitny *Polemonium coeruleum*, brzoza niska *Betula humilis*, skalnica torfowiskow *Saxifraga hirculus* i inne.

Ostoja Wigierska - PLH200004

Niniejszy obszar specjalnej ochrony siedlisk Ostoja Wigierska powstał na podstawie Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 z 15.01.2008, str. 383).

Warunki klimatyczne i zróżnicowana rzeźba terenu kształtują szatę roślinną ostoi, decydując o jej bogactwie i specyfice. Zbiorowiska roślinne tego terenu charakteryzują się wysokim stopniem naturalności. Cechą charakterystyczną zespołów roślinnych jest obecność gatunków o północnym typie rozmieszczenia, w tym zwłaszcza borealnych. Stwierdzono tu występowanie około 1000 gatunków roślin naczyniowych, prawie 300 gatunków mszaków, ponad 550 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, 300 gatunków porostów i ponad 600 taksonów glonów. Na terenie Parku opisano występowanie ponad 100 zespołów roślinnych. W szacie roślinnej zdecydowanie przeważają zbiorowiska leśne, które zajmują ponad 60% powierzchni Parku. Charakterystycznym rysem zbiorowisk leśnych jest udział świerka niemal we wszystkich zespołach leśnych, co upodabnia je do lasów strefy tajgi. Spośród kilkunastu wyróżnionych na terenie Ostoi Wigierskiej typów siedliskowych lasów przeważają bory mieszane świeże i lasy mieszane świeże - z dominującą sosną i świerkiem, domieszkowym dębem, brzozą i osiką. W północnej części ostoi lasy są silnie zróżnicowane - z cennymi przyrodniczo fragmentami grądów, borów, lasów bagiennych i olsów. Lasy południowej części są uboższe, z dominacją siedlisk borowych.

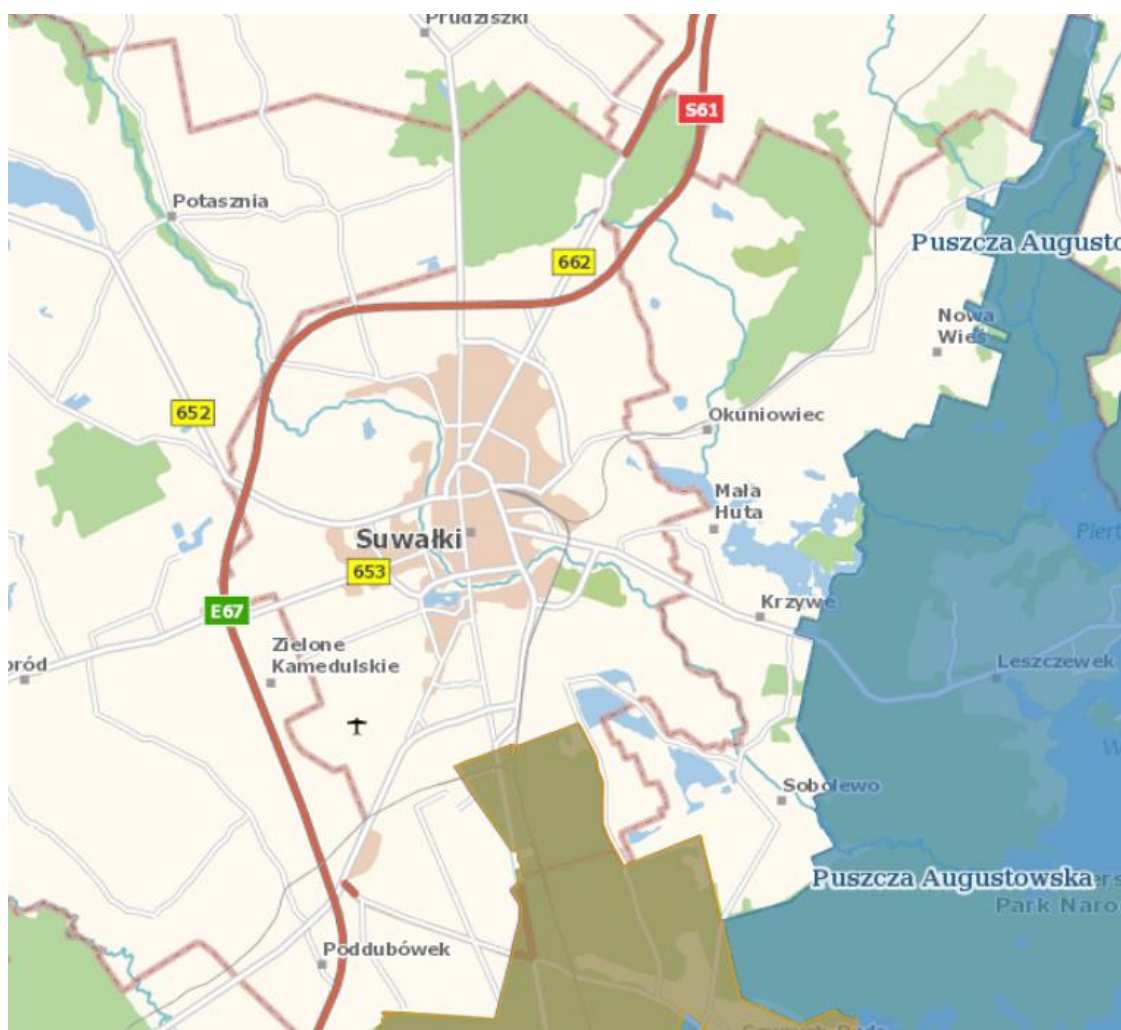
Ryc. 9. Położenie Obszarów Natura 2000: Ostoja Augustowska - PLH200005 i Ostoja Wigierska PLH200004 na terenie Miasta Suwałki.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Puszcza Augustowska - PLB200002

Obszar Natura 2000 Puszcza Augustowska został utworzony na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2313). Obszar obejmuje kompleks leśny Puszczy Augustowskiej, leżący na pograniczu Równiny Augustowskiej i Kotliny Biebrzańskiej. Obszar ten pokrywają urozmaicone drzewostany (ok. 90% powierzchni), które w wielu fragmentach zachowały naturalny charakter. Dominują bory, wśród których szczególną uwagę zwracają dobrze zachowane bory wilgotne i bory bagienne. Duże powierzchnie zajmują olsy, miejscami występują dobrze zachowane grądy. Główną rzeką jest Wołkuszanka, uchodząca przez Kanał Augustowski do Niemna. W południowo-zachodniej części obszar obejmuje dolinę Rospudy. Tereny odlesione zajmują użytki zielone. Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E 24. Występuje tam co najmniej 40

gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł białostrzbiety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), dzięcioł zielonosiwy, gadożer (PCK), głuszec (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK), łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy (PCK), żuraw, włochatka (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), trzmielojad; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bielik (PCK).

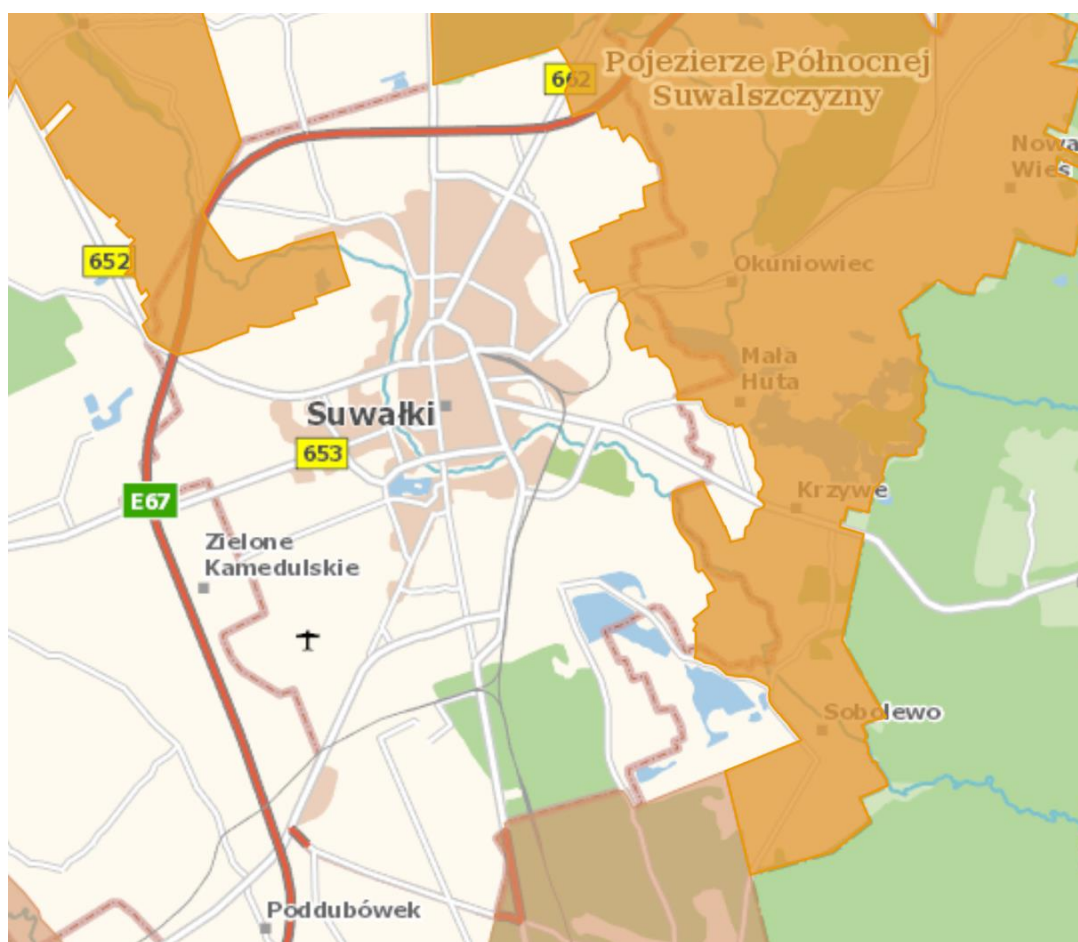

Ryc. 10. Położenie Obszarów Natura 2000: Puszcza Augustowska PLB200002 na terenie Miasta Suwałki.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2015.2116, zm. 2018.2906, zm. 2020.2246). Celem ochrony jest zachowanie półnaturalnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny o urozmaiconej rzeźbie terenu, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi.

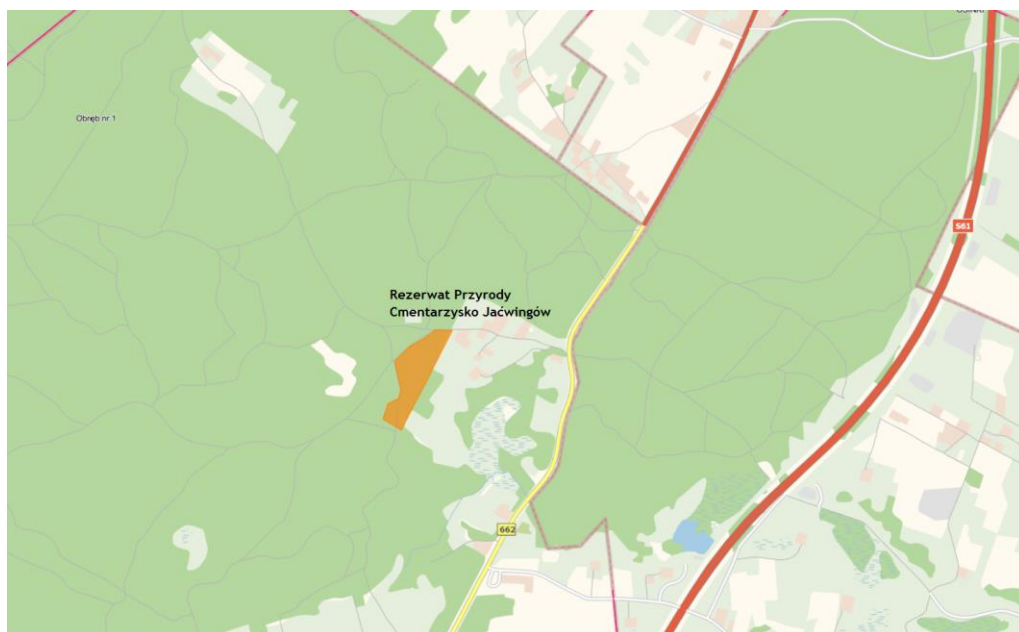

Ryc. 11. Położenie Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny na terenie Miasta Suwałki.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Rezerwat Przyrody Cmentarzysko Jaćwingów

Rezerwat Przyrody Cmentarzysko Jaćwingów funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Cmentarzysko Jaćwingów” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2019.5544). Rezerwat utworzono w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych boru świeżego wraz z cmentarzyskiem Jaćwingów.

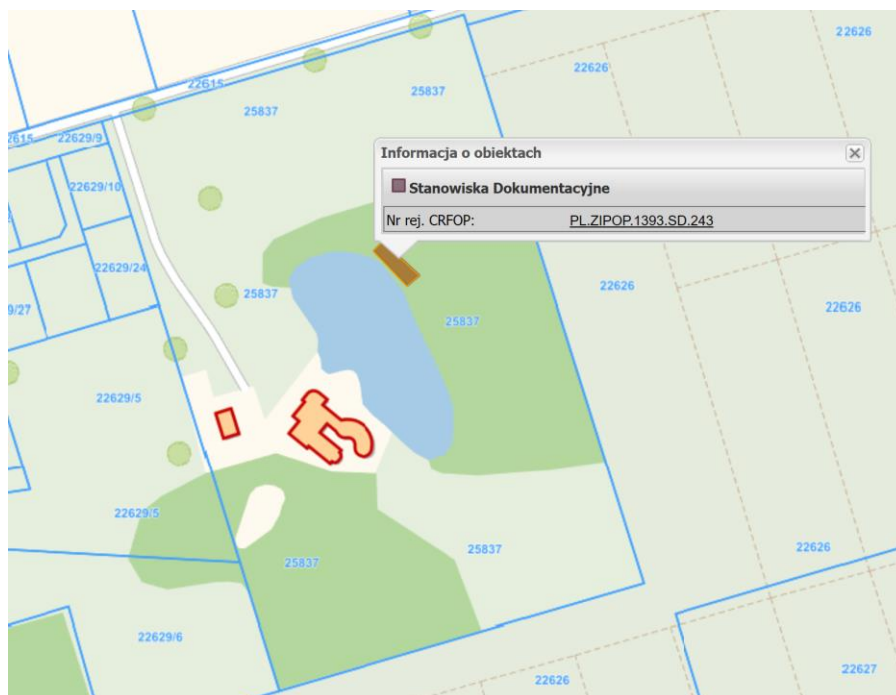

Ryc. 12. Położenie Rezerwatu Przyrody Cmentarzysko Jaćwingów na terenie Miasta Suwałki.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Stanowisko dokumentacyjne kod: PL.ZIPOP.1393.SD.243

Stanowisko dokumentacyjne kod: PL.ZIPOP.1393.SD.243 zostało powołane na podstawie Uchwały nr XIV/113/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 sierpnia 1995 r. Kategoria stanowiska dokumentacyjnego: antropogeniczne. Rodzaj stanowiska: formacja geologiczna o powierzchni 0,0100 ha. Prace wydobywcze prowadzone w dawnej cegielni odłoniły różnowiekowe poziomy glacialne (gliny zwałowe) i dzielące je osady interglacjału eemskiego (torfy i mułki), powstałe ok. 100 000 lat p.n.e.

Ryc. 13. Położenie stanowiska dokumentacyjnego kod: PL.ZIPOP.1393.SD.24 na terenie Miasta Suwałki.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Pomniki przyrody

Na terenie miasta Suwałki rośnie 35⁸ drzew będących pomnikami przyrody. Są wśród nich m.in. wierzby kruche, dęby szypułkowe, kasztanowce, jesiony wyniosłe, lipy drobnoliste, topole niekłańskie. Niektóre z pomników przyrody mają nawet swoje imiona takie jak: Kameduł, Ania, Miłosz, Strażak czy Łukasz.

W Suwałkach pomnikami przyrody są pojedyncze drzewa o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej i krajobrazowej, które odznaczają się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych drzew.

⁸ <https://zdiz.suwalki.pl/pomniki-przyrody/>

Tab. 16. Wykaz pomników przyrody na terenie Miasta Suwałki.

L.p.	Gatunek drzewa - pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Parametry	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.							
1.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	1957-06-18	Miasto Suwałki, Park Konstytucji 3 Maja, od strony kościółka św. Aleksandra	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 1,88 m Wysokość: 17 m	Uchwała Nr XVIII/62 Prezydium WRN w Białymstoku z 18 czerwca 1957 r. Dz. U. Nr 4 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku	Nieoficjalna nazwa: „Dąbek wolności”. Nr 50.S
2.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	1996-07-12	Miasto Suwałki, pas drogowy ul. Wigierskiej, działka geod. nr 10949/2	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 4,45 m Wysokość: 19 m	Rozporządzenie Nr 32/96 Wojewody Suwalskiego z 26 czerwca 1996 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 49, poz. 139	Nieoficjalna nazwa: „Kameduł”. Nr 487.S
3.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	1996-07-12	Miasto Suwałki, teren byłego browaru, przy bramie wjazdowej, przy ul. Wigierskiej 10	Własność: Skarb Państwa Użytkownik wieczysty: osoby prywatne	Obwód: 3,75 m Wysokość: 20 m	Rozporządzenie Nr 32/96 Wojewody Suwalskiego z 26 czerwca 1996 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 49, poz. 139	Nieoficjalna nazwa: „Michał”. Nr 488.S
4.	Wierzba krucha <i>Salix fragilis</i>	2004-05-04	Miasto Suwałki, północny brzeg zalewu Arkadia, na odcinku pomiędzy kąpieliskiem a ul. Zarzecze, działka geod. nr 31363/20	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach	Obwód: 5,80 m Wysokość: 28 m	Rozporządzenie Nr 41/04 Wojewody Podlaskiego z 1 kwietnia 2004 r. Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 41, poz. 748	Nieoficjalna nazwa: „Aleksandra”. Nr 1803 Nowa tabliczka.
5.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	1996-07-12	Miasto Suwałki, ul. Mickiewicza, przed budynkiem Komendy Rejonowej Straży Pożarnej, działka geod. nr 11392/3	Własność: Skarb Państwa Zarząd: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach	Obwód: 2,65 m Wysokość: 22 m	Rozporządzenie Nr 32/96 Wojewody Suwalskiego z 26 czerwca 1996 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 49, poz. 139	Nieoficjalna nazwa: „Strażak”. Nr 491.S Nowa tabliczka.
6.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, południowo - zachodnia część Parku Konstytucji 3 Maja	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 3,95 m Wysokość: 24 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Marysia” Nr 563.S
7.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, południowo - zachodnia część Parku Konstytucji 3 Maja	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 3,07 m Wysokość: 23 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 564.S
8.	Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	2001-10-19	Miasto Suwałki, skwer przy	Własność: Gmina Miasto	Obwód: 3,17 m	Rozporządzenie Nr 28/01	Nr 1691.S

L.p.	Gatunek drzewa - pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Parametry	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
			skrzyżowaniu ulic Sejneńskiej i Utrata, działka geod. nr 10734/2	Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Wysokość: 21 m	Wojewody Podlaskiego z 3 października 2001 r. Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 45, poz. 758	
9.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, południowo - zachodnia część Parku Konstytucji 3 Maja, bezpośrednio za kościołem garnizonowym.	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 2,57 m Wysokość: 23 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 567.S
10.	Topola niekłańska <i>Populus robusta</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, przy skrzyżowaniu ul. Bakalarzewskiej i ul. Staszica, działka geod. nr 30721/5	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 3,90 m Wysokość: 21 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 573.S
11.	Wierzba krucha <i>Salix fragilis</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, przy rzece Czarna Hańcza, na przedłużeniu ul. 1 Maja, 30 m od jej końca, działka geod. nr 10983/2	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 6,73 m Wysokość: 22 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 574.S
12.	Topola niekłańska <i>Populus robusta</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, ok. 50 m na zach. od mostu na ul. Kościuszki, 8 m od rzeki, działka geod. nr 11440	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 4,70 m Wysokość: 19 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 576.S
13.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, posesja o nr geod. 11317 przy ul. Gałaja 29	Własność: osoby prywatne	Obwód: 2,60 m Wysokość: 26 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 578.S
14.	Jarząb szwedzki <i>Sorubus intermedia</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, przy ul. Putry, działka nr 21489/2	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 1,54 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
15.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, ul. Waryńskiego, ok. 27 m na południe od ul. Sejneńskiej, pomiędzy jezdnią a chodnikiem	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 3,00 m Wysokość: 13 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 580.S
16.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, pas drogowy ul. Sejneńskiej, na wysokości Zespołu Szkół	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg	Obwód: 2,65 m Wysokość: 14 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998	Nieoficjalna nazwa: „Miłosz”. Nr 583.S

L.p.	Gatunek drzewa - pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Parametry	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
			Technicznych	i Zieleni w Suwałkach		r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	
17.	Orzech włoski <i>Juglans regia</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, posesja przy ul. Utrata 47	Własność: osoby prywatne	Obwód: 2,01 m Wysokość: 13 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 585.S.
18.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, ul. Wigierska, działka geod. nr 10948/3, przy kościele ewangelickim	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 2,90 m Wysokość: 21 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Ania”. Nr 587.S
19.	Grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, pas drogowy ul. Mickiewicza, na wysokości posesji nr 8, działka geod. nr 11388/16	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	Obwód: 2,00 m Wysokość: 16 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 589.S
20.	Klon zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	1998-12-31	Miasto Suwałki, na terenie posesji przy ul. Wesolej 13	Własność: osoby prywatne	Obwód: 2,90 m Wysokość: 19 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Łukasz”. Nr 588.S.
21.	Leszczyna turecka <i>Corylus colurna</i>	1995-08-30	Miasto Suwałki, przy ul. Plater 26, działka nr 10075/9	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 1,82 m	Uchwała Nr XIV/112/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 sierpnia 1995 r.	-
22.	Leszczyna turecka <i>Corylus colurna</i>	1995-08-30	Miasto Suwałki, przy ul. Plater 26, działka nr 10075/9	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 1,28 m	Uchwała Nr XIV/112/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 sierpnia 1995 r.	-
23.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, Park Konstytucji 3 Maja	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 3,04 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
24.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, przy rzece Czarna Hańcza, działka geod. nr 31363/20	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 3,12 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
25.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 3,95 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października

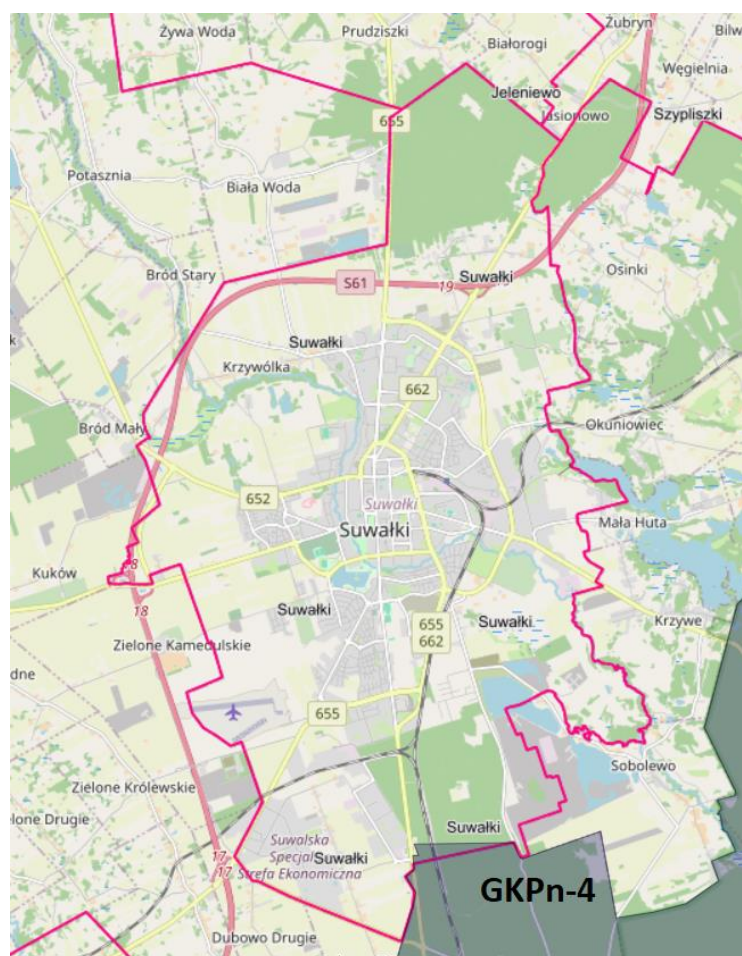
L.p.	Gatunek drzewa - pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Parametry	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
						30 września 2020 r.	2020 r.
26.	Wierzba biała <i>Salix alba L</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 5,70 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
27.	Modrzew europejski <i>Larix decidua Mill.</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 2,40 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
28.	Modrzew europejski <i>Larix decidua Mill.</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 2,87 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
29.	Modrzew europejski <i>Larix decidua Mill.</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 2,48 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
30.	Jabłoń domowa <i>Malus domestica</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	Obwód: 1,79 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
31.	Czereśnia <i>Prunus avium</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	Obwód: 1,34 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
32.	Jabłoń domowa <i>Malus domestica</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	Obwód: 1,96 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
33.	Modrzew europejski <i>Larix decidua Mill.</i>	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	Obwód: 2,96 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
34.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	2021-12-22	Miasto Suwałki, ul. Łanowa 3	Własność: Osoby prywatne	Obwód: 2,60 m	Uchwała Nr XXXIX/507/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 grudnia 2021 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 5359 z 29 grudnia 2021 r.

L.p.	Gatunek drzewa - pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Parametry	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
35.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	2021-12-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa, działka geod. nr 24581	Własność: Gmina Miasto Suwałki	Obwód: 2,54 m	Uchwała Nr XXXIX/507/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 grudnia 2021 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 5359 z 29 grudnia 2021 r.

Źródło: Dane Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach zamieszczone na stronie internetowej <https://zdiz.suwalki.pl/pomniki-przyrody/>.

Korytarze Ekologiczne

Zgodnie z danymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na terenie Miasta Suwałki w jego południowej części przebiega fragment korytarza ekologicznego Puszcza Augustowska GKPn-4. Ponadto wzdłuż brzegów rzeki Czarna Hańcza przemieszczają się zwierzęta, co stanowi lokalny korytarz migracji. Korytarze ekologiczne umożliwiają przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami.

Ryc. 14. Korytarze ekologiczne na terenie Miasta Suwałki.

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/>

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Pod pojęciem poważnej awarii rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Poważne awarie mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych oraz w wyniku wypadków kolejowych i drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem.

Zgodnie z informacjami GIOŚ - „Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg. stanu na 31.12.2023 r.”, na terenie Miasta Suwałki nie występują Zakłady o dużym ryzyku oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej⁹.

Zgodnie z informacjami GIOŚ, „Rejestr zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii 2023 r.”¹⁰, dnia 18.10.2023 r. w Suwałkach doszło do zdarzenia na terenie stacji regazyfikacji, po zatankowaniu zbiorników magazynowych doszło do emisji i pożaru gazu LNG.

WIOŚ w Białymstoku prowadzi rejestr i kontrole obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku (zakłady dużego i zwiększonego ryzyka powstania poważnej awarii oraz inni wytypowani potencjalni sprawcy), a także kontroluje te obiekty.

Awarie zagrażające środowisku na terenie miasta, mogą nastąpić zarówno w obiektach przemysłowych oraz poza nimi. Zagrożenia takie mogą również powstać w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern przewożących materiały niebezpieczne, a także na skutek rozszczelnień rurociągów transportujących gaz ziemny.

Poważne źródło zagrożenia na terenie miasta, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych na trasach drogowych, ponieważ grożą one bezpośrednim skażeniem rzek.

⁹ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>

¹⁰ <https://www.gov.pl/web/gios/rok-2023p>

Na terenie Miasta Suwałki mogą wystąpić zdarzenia stwarzające zagrożenie dla ludzi, mienia i środowiska wymagające prowadzenia akcji ratowniczych kwalifikowanych jako ratownictwo techniczne, a są to: katastrofy i awarie budowlane, awarie infrastruktury komunalnej, wywroty drzew, rusztowań, dźwigów, zdarzenia spowodowane siłami natury.

Na terenie Miasta Suwałki mogą wystąpić zagrożenia spowodowane nagłym przejściem frontów atmosferycznych. Takie zagrożenie występuje głównie w wymiarze lokalnym.

Niebezpieczeństwo pożarowe w Mieście Suwałki stwarzają przede wszystkim indywidualne gospodarstwa domowe, obszary leśne, oraz obiekty użyteczności publicznej, zakłady przemysłowe.

4.11. Podsumowanie stanu obecnego

4.11.1. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Miasto Suwałki posiadało Program Ochrony Środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2021-2024. Został on uchwalony: Uchwałą Nr XXX/403/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2021-2024. Stanowił on podstawę realizacji strategicznych działań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz był źródłem informacji o przyrodniczych uwarunkowaniach miasta.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Urzędu Miejskiego w Suwałkach w ramach ww. Programu zrealizowano następujące zadania i inwestycje z zakresu ochrony środowiska podejmowane przez Miasto Suwałki w latach 2021-2024:

Tab. 17. Zadania i inwestycje z zakresu ochrony środowiska zrealizowane w Suwałkach w latach 2021-2024

Lp.	Zadanie/Inwestycja	Termin realizacji	Koszty brutto [zł]	Źródła finansowania
1	„Rozbudowa (modernizacja) Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) wraz z doposażeniem na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach w miejscowości Zielone Kamedulskie, ul. Raczkowska 150A”	III kw. 2020 r. - IV kw. 2021 r.	4 971 981,06	Dofinansowanie w formie dotacji z NFOŚiGW oraz środki własne PGO
2	Budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach w miejscowości Zielone Kamedulskie, ul. Raczkowska 150A	II kw. 2021 r. - III kw. 2023 r.	33 072 673,55	Dofinansowanie w formie dotacji i pożyczki z NFOŚiGW oraz środki własne PGO
3	Rozbudowa instalacji odpylania kotłów szczytowych WR25 nr K2 i nr K3	31.10.2022 r.	5 435 370,00	Pożyczki z NFOŚiGW oraz środki własne

Lp.	Zadanie/Inwestycja	Termin realizacji	Koszty brutto [zł]	Źródła finansowania
Inwestycje drogowe				
1	Działania związane z ochroną środowiska dotyczące budowy, rozbudowy i przebudowy dróg oraz obiektów mostowych wykonanych w 2021 roku na terenie miasta Suwałki	2021 r.	13 453 096,43	RPO WP na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki finansowe inwestora prywatnego, budżet miasta
2	Działania związane z ochroną środowiska dotyczące budowy, rozbudowy i przebudowy dróg oraz obiektów mostowych wykonanych w 2022 roku na terenie miasta Suwałki	2022 r.	23 564 276,54	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki finansowe inwestora prywatnego, budżet miasta
3	Działania związane z ochroną środowiska dotyczące budowy, rozbudowy i przebudowy dróg oraz obiektów mostowych wykonanych w 2023 roku na terenie miasta Suwałki	2023 r.	45 701 553,74	Samorząd województwa podlaskiego, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki finansowe inwestora prywatnego, budżet miasta
4	Działania związane z ochroną środowiska realizacją inwestycji drogowych za okres od 01.01.2024 r. do 29.10.2024 r.	2024 r.	62 445 924,08	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki finansowe inwestora prywatnego, budżet miasta
Termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej				
1	"Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych w Suwałkach (Przedszkole nr 3, 4, 7, 8, 10) - II etap"	2020 r.	1 124 089,31	W 2021 roku nastąpiła refundacja kosztów w kwocie 1.124.089,31 zł projektu zakończonego w 2020 roku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
2	Roboty budowlane w zakresie wymiany stolarki okiennej i drzwiowej budynku I LO w Suwałkach, powstałego w latach 1843 - 1845	2021 r.	611 334,85	W tym kwota 225.000,00 zł pozyskana w 2021 roku z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu
3	Przebudowa budynku byłego hotelu "Suwalszczyzna" polegająca na dostosowaniu obiektu do potrzeb administracji samorządowej oraz jego dociepleniu.	2022 r. - 2023 r.	530 569,06	Budżet miasta
4	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Suwałkach przy ul. Mickiewicza 1 - wymiana naświetli na okna.	2023 r.	166 051,94	Budżet miasta
5.	Wymiana stolarki okiennej w sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 11 w Suwałkach	2023 r.	302 677,56	Budżet miasta
6	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 4 w Suwałkach - II etap - Polski Ład, w tym termomodernizacja	2023 r. - 2024 r.	3 225 438,98	Środki finansowe w ramach Polskiego Ładu i budżet miasta
Wymiana zużytych opraw oświetleniowych ulicznych i oświetlenia wewnętrznego na oprawy typu LED				
1	Wymiana zużytych opraw oświetleniowych ulicznych na oprawy typu LED w ramach zadania inwestycyjnego pn. "Jasno, oszczędnie, bezpiecznie - modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach - etap III "	2023 r.	908 576,40	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i budżet miasta
2	"Poprawa efektywności energetycznej poprzez wymianę opraw oświetlenia wewnętrznego w Urzędzie Miejskim, I Liceum Ogólnokształcącym i Szkole Podstawowej nr	2023 r.	1 679 949,99	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i budżet miasta

Lp.	Zadanie/Inwestycja	Termin realizacji	Koszty brutto [zł]	Źródła finansowania
	11 w Suwałkach"			
Gospodarka wodno-ściekowa				
1	Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Jasnej	2021 r.	48 700,00	Środki własne PWiK
2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Węgierskiej (35320/2, 35320/1)	2021 r.	121 400,00	Środki własne PWiK
3	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Hiszpańskiej (35320/1)	2021 r.	66 400,00	Środki własne PWiK
4	Sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Armii Krajowej - Budowa drogi klasy G w Suwałkach na odcinku od ul. Północnej do ul. Wylotowej wraz ze skrzyżowaniem i budową niezbędnej infrastruktury technicznej	2021 r.	6 200,00	Środki własne PWiK
5	Sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Wylotowej - Budowa drogi klasy G w Suwałkach na odcinku od ul. Północnej do ul. Wylotowej wraz ze skrzyżowaniem i budową niezbędnej infrastruktury technicznej	2021 r.	31 100,00	Środki własne PWiK
6	Sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Filipowskiej	2021 r.	98 900,00	Środki własne PWiK
7	Budowa komory czerpnej motopompy z rurociągami - Oczyszczalnia Ścieków	2021 r.	250 000,00	Środki własne PWiK
8	Montaż kraty i pompy awaryjnej z instalacją technologiczną w przepompowni ścieków przy ul. Ogrodowej	2021 r.	129 800,00	Środki własne PWiK
9	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Wałbrzyskiej w Suwałkach	2022 r.	17 700,00	Środki własne PWiK
10	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Wojska Polskiego w Suwałkach na działce o nr geod. 32892/355 (wg. Dokumentacji projektowej działka o nr geod. 32892/7)	2022 r.	362 300,00	Środki własne PWiK
11	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Morskiej dz. geod. nr 31345/12, 31331/1, 31345/1	2022 r.	60 800,00	Środki własne PWiK
12	Budowa sieci wodociągowej do węzła W110 i kanalizacji sanitarnej do studni S46 w ul. H. Sienkiewicza dz. geod. nr 33929/18, 33929/16, 33929/22	2022 r.	47 400,00	Środki własne PWiK
13	Budowa sieci wodociągowej w ul. Krzywółka w Suwałkach	2022 r.	41 800,00	Środki własne PWiK
14	Budowa sieci niezbędnych do funkcjonowania budynku mieszkalno-usługowego położonego w kwartale ulic E. Plater, T. Kościuszki, J. Piłsudskiego"	2022	64 500,00	Środki własne PWiK
15	Budowa sięgacza ul. Filipowskiej wraz z uzbrojeniem technicznym w Suwałkach - dz. geod. nr 34322, 30198/4.	2022 r.	27 200,00	Środki własne PWiK
16	Budowa ulicy Bolesław Chrobrego na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do ul. Traktorzystów w Suwałkach	2022 r.	27 200,00	Środki własne PWiK
17	Budowa nowej infrastruktury KPA na terenie oczyszczalni ścieków	2022 r.	62 900,00	Środki własne PWiK
18	Przebudowa systemu ogrzewania komór fermentacyjnych - wymiennik ciepła - Oczyszczalnia ścieków	2022 r.	897 100,00	Środki własne PWiK

Lp.	Zadanie/Inwestycja	Termin realizacji	Koszty brutto [zł]	Źródła finansowania
19	Modyfikacja mechanicznego oczyszczania ścieków w przepompowni głównej - Oczyszczalnia ścieków	2022 r.	678 000,00	Środki własne PWiK
20	Budowa sieci sanitarnej w ul. Pogodnej na os. Klasztornej w Suwałkach - etap I	2023 r.	39 200,00	Środki własne PWiK
21	Budowa sieci wodociągowej w ul. Nowomiejskiej w Suwałkach	2023 r.	158 100,00	Środki własne PWiK
22	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej - ul. Karpowicza	2023 r.	116 100,00	Środki własne PWiK
23	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej od studni S27 na dz. geod. 31915/8 ul. Kosynierów	2023 r.	35 900,00	Środki własne PWiK
24	Remont sieci kanalizacji sanitarnej na działkach 32891/23, 32891/19, 32891/8, 32890/1 w ul. Wojska Polskiego	2023 r.	671 800,00	Środki własne PWiK
25	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Lema	2023 r.	88 800,00	Środki własne PWiK
26	Budowa sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Rodziny Rylskich	2023 r.	200 900,00	Środki własne PWiK
27	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Szpitalnej	2023 r.	10 200,00	Środki własne PWiK
28	Przeniesienie prawa własności - sieć kanalizacji sanitarnej ul. Sejneńska	2023 r.	40 000,00	Środki własne PWiK
29	Budowa kanalizacji sanitarnej i odgałęzień kanalizacji sanitarnej w ramach realizacji zadania „Budowa ulicy Hiszpańskiej wraz z uzbrojeniem technicznym w kwartale pomiędzy ul. Zastawie i ogródkami działkowymi w Suwałkach”	2023 r.	63 800,00	Środki własne PWiK
30	Modernizacja systemów napowietrzających, montaż dyfuzorów w komorach - Oczyszczalnia ścieków	2023 r.	968 000,00	Środki własne PWiK
31	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na odcinku od ul. Wylotowej do ul. Sejneńskiej.	2024 r.	282 400,00	Środki własne PWiK
32	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Kawaleryjskiej	2024 r.	35 800,00	Środki własne PWiK
33	Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Pogodnej - etap II	2024 r.	198 300,00	Środki własne PWiK
34	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Klonowej i w ul. Kasztanowej wraz z odgałęzieniami	2024 r.	134 200,00	Środki własne PWiK
35	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Lubelskiej	2024 r.	23 700,00	Środki własne PWiK
36	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Armii Krajowej i ul. gen St. Maczka przy obiekcie MULTISHOP	2024 r.	233 000,00	Środki własne PWiK
37	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Bulwarowej na potrzeby podłączenia nieruchomości przy ul. Bulwarowej 11, 11a, 11b	2024 r.	76 700,00	Środki własne PWiK
38	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Z. Herberta	2024 r.	47 000,00	Środki własne PWiK
39	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w sięgaczu ul. Mieszka I	2024 r.	36 000,00	Środki własne PWiK
40	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w projektowanych drogach 7KDW, 18KDW i 8CP pomiędzy ul. Stanisławskiego a ul. Szymborskiej na osiedlu Stanisławskiego	2024 r. -2025 r.	132 400,00	Środki własne PWiK

Lp.	Zadanie/Inwestycja	Termin realizacji	Koszty brutto [zł]	Źródła finansowania
	- etap I			
41	Montaż pompy awaryjnej z instalacją technologiczną w przepompowni ścieków przy ul. Zastawie	2024 r.	1 035 800,00	Środki własne PWiK
42	Budowa tłoczni z kanałami w miejsce istniejącej przepompowni ścieków przy ul. Wigierskiej	2024 r. - 2025 r.	2 380 000,00	Środki własne PWiK
43	Modernizacja i rozbudowa przepompowni pośredniej - Oczyszczalnia ścieków	2024 r. - 2025 r.	1 569 100,00	Środki własne PWiK
44	Przebudowa systemu sterowania oczyszczalni ścieków (SCADA)	2024 r. - 2025 r.	1 797 000,00	Środki własne PWiK / środki unijne w ramach programu INTERREG LITWA-POLSKA
45	Budowa nowej stacji zlewnej - Oczyszczalnia ścieków	2024 r.	206 000,00	Środki własne PWiK / środki unijne w ramach programu INTERREG LITWA-POLSKA

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

W chwili obecnej stan poszczególnych komponentów środowiska na terenie Miasta Suwałki jest oceniony jako stosunkowo dobry. W celu zachowania istniejącego stanu środowiska lub jego poprawy niezbędna jest kontynuacja realizacji polityki ochrony środowiska oraz dalsze przeznaczanie znaczących nakładów finansowych na działania, które doprowadzą do poprawy jego poszczególnych komponentów. W pełni szanując zasadę zrównoważonego rozwoju, należy szukać takich kierunków rozwoju, które doprowadzą do ograniczania emisji, oszczędności energii i zasobów wodnych, zachowania obszarów cennych przyrodniczo, wzmocnienia struktur ekologicznych, rozwijania aktywności obywatelskiej i świadomości ekologicznej społeczeństwa.

W latach 2021-2024, wykonane zostały zadania, dotyczące termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz budynków wielorodzinnych administrowanych przez Zarząd Budynków Mieszkalnych TBS Sp. z o.o. w Suwałkach. Ponadto w ramach Programu ograniczania niskiej emisji udzielono osobom fizycznym dofinansowania z budżetu miasta, co przyczyniło się do trwałej likwidacji systemu ogrzewania, opartego na starym źródle ciepła na ekologiczne źródła ciepła. Realizacja tego celu przyczyniła się do zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło oraz likwidację „kopciuchów”, co pozwoliło na ograniczenie niskiej emisji i poprawę stanu powietrza w mieście. Część zadań z zakresu ochrony środowiska przed hałasem i ochrony powietrza są ze sobą zbieżne. Są to głównie zadania dotyczące modernizacji dróg oraz usprawnienia komunikacji w mieście.

Zadania z zakresu ochrony przyrody, krajobrazu i lasów, w większości zostały zrealizowane. Wykonano szereg prac związanych z nasadzeniem drzew oraz urządzeniem, utrzymaniem i pielęgnacją zieleni, również w pasach drogowych.

Zadania związane z ochroną środowiska realizowane w latach 2021 -2024 były wdrażane sukcesywnie i przyczyniły się do poprawy warunków środowiskowych w mieście Suwałki. Podjęte działania pozwoliły osiągnąć zakładane cele i były zgodne z priorytetowymi kierunkami, realizowały miejską politykę ochrony środowiska, dążąc do zrównoważonego rozwoju miasta Suwałki.

4.11.2. Analiza SWOT

W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy aktualnego stanu środowiska naturalnego miasta Suwałki oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące, i potencjalne szanse, i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników.

W poniższej tabeli przedstawiono strategiczne czynniki, istotnie wpływające w dalszych rozdziałach Programu na formułowanie celów, kierunków i zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska miasta Suwałki.

W wyniku analizy określono mocne i słabe strony miasta (czynniki wewnętrzne), a na tej podstawie wyznaczono szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), rozpatrując je nie tylko pod kątem ochrony środowiska, lecz także w kontekście czynników społeczno - gospodarczych związanych pośrednio lub bezpośrednio ze środowiskiem, kierując się nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju, na której założeniach opiera się niniejszy Program.

Tab. 18. Analiza czynników wewnętrznych miasta Suwałki.

OBSZAR INTERWENCJI	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Dobrej jakości stan powietrza.	Tzw. „niska emisja” zanieczyszczeń pochodząca z lokalnych kotłowni. Wysoka emisja spalin związana z ruchem pojazdów na drogach.
Zagrożenia hałasem	Niewiele dużych zakładów produkcyjnych potencjalnie przekraczających dopuszczalne normy hałasu.	Niska jakość nawierzchni i stan infrastruktury drogowej wymagający remontów.
Pola elektromagnetyczne	Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.	Wzrastająca liczba stacji telefonii komórkowej.
Gospodarowanie wodami	Dobra jakość wód podziemnych przeznaczonych do celów komunalnych i przemysłowych. Dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna.	Zły stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych. Znaczne potrzeby w zakresie modernizacji obiektów i urządzeń melioracyjnych oraz w zakresie retencjonowania wody. Niska świadomość społeczna o zagrożeniach wód.
Gospodarka wodno-ściekowa	Wysoki stopień zwodociągowania miasta. Oczyszczanie ścieków z miasta odbywa się metodą biologiczną z podwyższonym usuwaniem biogenów - związków azotu i fosforu, co przyczynia się do ograniczenia antropopresji na środowisko wodne.	Gromadzenie ścieków w nieuszczelnionych szambach - brak pełnej kontroli nad szczelnością zbiorników bezodpływowych i gospodarowaniem nieczystościami płynnymi.
Zasoby geologiczne	Występowanie złóż piasków i żwirów.	Negatywne oddziaływanie eksploatacji złóż surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze, w tym: degradacja naturalnej rzeźby terenu i gleb, możliwe lokalne obniżenie poziomu wód gruntowych. Wzrost powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji powstałych w wyniku eksploatacji surowców mineralnych. Eksploatacja surowców poza koncesjami.
Gleby	Duży potencjał dla rozwoju gospodarki opartej na rolnictwie i leśnictwie oraz rozwijania działalności w oparciu o produkcję i przetwórstwo żywności ekologicznej.	Wzmoczona antropopresja powierzchni ziemi.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wdrażanie systemu segregacji i odzysku odpadów. Funkcjonujący punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Wzrost udziału odpadów selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców pomimo wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi wciąż istniejące zjawisko nielegalnych wysypisk.
Zasoby przyrodnicze	Mało przekształcone środowisko oraz wysokie walory przyrodnicze regionu. Liczne powierzchniowe i punktowe formy ochrony przyrody.	Brak pełnej inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej miasta.
Zagrożenia poważnymi awariami	Niewielka liczba zakładów szczególnie uciążliwych - degradujących środowisko.	Przewóz substancji niebezpiecznych transportem drogowym i kolejowym, trasami wyznaczonymi przez teren miasta.

Źródło: Opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Tab. 19. Analiza czynników zewnętrznych miasta Suwałki.

OBSZAR INTERWENCJI	SZANSE	ZAGROŻENIA
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozwój odnawialnych źródeł energii. Realizacja strategii i programów w zakresie ochrony powietrza i klimatu. Systematyczna modernizacja kotłowni i wprowadzanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku, systemów grzewczych. Rozbudowa sieci gazowej.	Nasilająca się konkurencja sąsiednich samorządów o korzystanie ze środków krajowych i unijnych.
Zagrożenia hałasem	Poprawa układów komunikacyjnych (drogi). Możliwość pozyskania środków na rozwój i poprawę sieci drogowej, komunikacji zbiorowej i ścieżek rowerowych.	Wzrastające natężenie ruchu drogowego. Niski stan techniczny dróg, powodujący zagrożenie bezpieczeństwa, obniżenie komfortu jazdy, zwiększoną presją na środowisko. Brak środków finansowych na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.
Pola elektromagnetyczne	Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.	Wzrastająca liczba stacji telefonii komórkowej.
Gospodarowanie wodami	Zatwierdzenie i wdrożenie dokumentów planistycznych dotyczących gospodarowania wodami dorzeczy i regionów wodnych. Racjonalne i oszczędne gospodarowanie wodą. Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarowania wodami ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa.	Niestabilność i niespójność przepisów prawnych, ciągle trwający proces implementacji prawa UE. Niewłaściwa gospodarka nawozowa i zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. Niedobór środków finansowych. Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (długich okresów bezdeszczowych, gwałtownych burz) - wzrost zagrożenia suszą lub powodzią.
Gospodarka wodno-ściekowa	Postęp naukowy i techniczny w zakresie technologii oczyszczania wód i ścieków oraz uzdatniania wody. Rozbudowa systemu kanalizacji ze źródeł zewnętrznych (środki UE) lub budżetu państwa.	Niestabilność i niespójność przepisów prawnych, ciągle trwający proces implementacji prawa UE. Nasilająca się konkurencja sąsiednich samorządów o korzystanie ze środków krajowych i unijnych.
Zasoby geologiczne	Nowoczesne technologie pozyskiwania surowców. Rozwój firm budowlanych w oparciu o istniejące zasoby kopalin. Ochrona kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego. Położenie nacisku na rekultywację terenów po zakończonych eksploatacjach kopalin.	Sprzeczność interesów państwowych, lokalnych i inwestorów. Nadmierna i niekontrolowana eksploatacja złóż surowców.
Gleby	Stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. Realizacja programów rolno-środowiskowych.	Niedobór środków finansowych na działania związane z rekultywacją gleby.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwój systemu gospodarki odpadami. Edukacja ekologiczna w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami. Aktywizacja społeczeństwa do walki z patologiami w zakresie wytwarzania i zbiórki odpadów.	Nieosiągnięcie wskaźników związanych z odzyskiem i recyklingiem odpadów. Brak zaangażowania społeczeństwa w działania na rzecz ograniczenia ilości powstających odpadów w gospodarstwach domowych. Niedobór środków finansowych.

OBSZAR INTERWENCJI	SZANSE	ZAGROŻENIA
Zasoby przyrodnicze	Wsparcie opracowania planów i realizacji zadań ochronnych ze środków budżetu państwa, UE i innych zewnętrznych źródeł finansowania. Doskonalenie aktów normatywnych w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu. Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plan urządzenia lasów, uproszczony plan urządzenia lasów lub inwentaryzację stanu lasów.	Niedobór środków finansowych. Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (w szczególności suszy hydrologicznej). Inwazje obcych gatunków i dalszy wzrost liczebności problematycznych gatunków rodzimych. Zagrożenia pożarowe lasów. Brak rozwoju infrastruktury związanej z kanalizacją ruchu turystycznego powodujący niekontrolowaną presję turystyki na środowisko. Ograniczenia dla rozwoju działalności gospodarczej wynikające z występowania obszarów prawnie chronionych.
Zagrożenia poważnymi awariami	Rozwój nowych technologii służących zapobieganiu awariom instalacji przemysłowych. Rozwój dostępnych technik i technologii do likwidacji skutków awarii.	Transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy, stanowi zagrożenie dla ludności i środowiska przyrodniczego. Niedobór środków finansowych na usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych.

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

5. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

5.1. *Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi*

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Suwałki na lata 2025-2028” stworzony został w oparciu o cele zawarte w dokumentach strategicznych kraju i województwa. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla posłużyły do wyznaczenia celów i kierunków ochrony środowiska niniejszego Programu, który jest z nimi kompatybilny. Główne założenia tych dokumentów zostały opisane poniżej.

5.1.1. Dokumenty krajowe

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 - STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Rolą Polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Polityka ekologiczna państwa 2030 jest strategią w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - SOR. Jest pierwszą przyjętą strategią z dziewięciu dokumentów równolegle opracowywanych przez poszczególne resorty, a składających się na system rozwoju kraju.

W rezultacie cel główny Polityki, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Chodzi o rozwijanie kompetencji, umiejętności i postaw ekologicznych społeczeństwa oraz poprawę zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Cele szczegółowe będą realizowane przez projekty strategiczne oraz wiele zadań, które konkretyzują działania wskazane w SOR i inne działania wskazane w trakcie prac nad

Polityką ekologiczną państwa 2030 (np. wynikające z międzynarodowych zobowiązań dla Polski w perspektywie do 2030 r.).

Poszczególne cele szczegółowe i horyzontalne będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)
- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1)
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3)
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4)

Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)

Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)

Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)

- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)

Cel horyzontalny: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)

- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1)

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu. Na szczęblu rządowym oznacza to przygotowanie odpowiednich przepisów i instrumentów finansowego wsparcia, dla niezbędnych inwestycji oraz koordynację ich wdrażania w regionach.

W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych oraz susz na znaczeniu zyskują działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ich celem jest przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. Polityka ekologiczna państwa 2030 przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradel oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Chronione i rozwijane będą zadrzewienia śródpolne i przydrożne (szczególnie o charakterze unikalnym przyrodniczo lub kulturowo) oraz prowadzone będą nowe przydrożne nasadzenia z przewagą krzewów rodzimych o bujnym ulistnieniu, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustynnienie, o niskim procencie lesistości.

Polityka ekologiczna państwa 2030 stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczęblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030 ROKU

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli

na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.

Wdrożenie działań wynika z potrzeby nadrobienia zaniedbań z przeszłości oraz wpisania się w nowe trendy technologiczne oraz gospodarcze w Europie i na świecie, a także z konieczności uniknięcia pułapek rozwojowych. W pierwszej kolejności wysiłki inwestycyjne będą skoncentrowane głównie na nadrobieniu zaległości infrastrukturalnych dotyczących zwiększenia dostępności transportowej w Polsce (drogi, koleje, lotniska, śródlądowe drogi wodne, porty morskie i śródlądowe) i na zorganizowaniu podstawowej infrastruktury zintegrowanego systemu transportowego.

Cele środowiskowe tej strategii to:

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

W strategii przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r. Działania SZRWiR 2030 będą finansowane z krajowych i zewnętrznych środków publicznych, do których należą m.in. środki pochodzące z budżetu UE na lata 2021-2027.

Celem środowiskowym tej strategii jest Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.

- Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska.
- Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

W planowanych działaniach do 2030 r. przewidziano m.in.:

- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno - spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów;
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych

- do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną);
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności;
 - tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki).

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022

Za cel główny SRSBN RP uznano wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego, rozumianego jako synergia wysiłków poszczególnych organów, instytucji i służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa do identyfikacji i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego. Efektywność zostanie osiągnięta poprzez podnoszenie sprawności zasadniczych elementów systemu bezpieczeństwa narodowego. Służyć temu będzie realizacja celu pierwszego Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym, celu drugiego Umocnienie zdolności państwa do obrony oraz celu trzeciego Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Osiągnięcie spójności nastąpi poprzez realizację celu czwartego Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa i celu piątego Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Osiągnięcie celu głównego zagwarantuje lepszą realizację interesów narodowych. Przyczyni się także do osiągnięcia odpowiedniego pod względem ilościowym i jakościowym potencjału państwa, który umożliwi zachowanie wpływu na rzeczywistość międzynarodową i przebieg procesów wewnętrznych oraz stymulację pozytywnych tendencji ewolucyjnych w kraju i poza nim.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

- Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej - Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

- Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego - Kierunki interwencji; 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną, 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Główne cele tej Strategii to zwiększenie spójności rozwoju kraju, wzmocnianie regionalnych przewag konkurencyjnych oraz podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. Głównym założeniem strategii jest odejście od dotychczasowej polityki regionalnej, która wspierała głównie największe miasta.

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa.

W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki.

W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Główne cele środowiskowe i kierunki interwencji Strategii to:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030

Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej:

- bezpieczeństwa energetycznego,
- wewnętrznego rynku energii,
- efektywności energetycznej,
- obniżenia emisyjności oraz
- badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Krajowy plan został opracowany uwzględniając wnioski z uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych, jak również wnioski z konsultacji regionalnych oraz rekomendacji Komisji Europejskiej C(2019) 4421 z dnia 18 czerwca 2019 r. Dokument został sporządzony w oparciu o krajowe strategie rozwoju zatwierdzone na poziomie rządowym (m.in. Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityka ekologiczna Państwa 2030, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030) oraz uwzględniając projekt Polityki energetycznej Polski do 2040 r.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie, roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

KPEiK składa się z trzech części - strategicznej i dwóch załączników o charakterze analitycznym:

- Założenia i cele oraz polityki i działania - wskazuje priorytety działań w pięciu wymiarach unii energetycznej, w tym m.in. cele na 2030 r. stanowiące krajowy wkład do realizacji unijnych celów klimatyczno-energetycznych tj. w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz poprawy efektywności energetycznej. Dokument wskazuje również polityki i działania, które mają doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów.
- Załącznik 1. Obecna sytuacja i prognozy przy istniejących politykach i środkach - tzw. Scenariusz Odniesienia (ODN) tj. bez wdrożonych działań przewidzianych w KPEiK.
- Załącznik 2. Ocena skutków planowanych polityk i środków - stanowi tzw. Scenariusz Polityki Klimatyczno-Energetycznej (PEK), który zawiera analizę skutków wdrożenia polityk i działań przewidzianych w KPEiK.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

PEP2040 wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. PEP2040 stanowi wkład w realizację Porozumienia paryskiego zawartego w grudniu 2015 r. podczas 21. konferencji stron Ramowej konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP21) z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE, której ambicja i dynamika istotnie wzrosły w ostatnim okresie. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Łądem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych.

PEP2040 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. PEP2040 jest spójna z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.

PEP2040 zawiera opis stanu i uwarunkowań sektora energetycznego. Następnie wskazano trzy filary PEP2040, na których oparto osiem celów szczegółowych PEP2040 wraz z działaniami niezbędnymi do ich realizacji oraz projekty strategiczne. Zaprezentowano ujęcie terytorialne i wskazano źródła finansowania PEP2040.

Transformacja energetyczna, która zostanie przeprowadzona w Polsce będzie:

- sprawiedliwa - nie będzie nikogo dyskryminować,
- partycypacyjna, prowadzona lokalnie, inicjowana oddolnie - każdy może w niej uczestniczyć,
- nastawiona na unowocześnienie i innowacje - jest planem na przyszłość,
- pobudzająca rozwój gospodarczy, efektywność i konkurencyjność - będzie motorem rozwoju gospodarki.

Filary PEP2040:

- Sprawiedliwa transformacja,
- Zeroemisyjny system energetyczny,
- Dobra jakość powietrza.

Ustawowym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko.

Cele szczegółowe PEP2040 obejmują cały łańcuch dostaw energii - od pozyskania surowców, przez wytwarzanie i dostawy energii (przesył i rozdział), po sposób jej wykorzystania i sprzedaży. Każdy z ośmiu celów szczegółowych PEP2040 przyczynia się do realizacji trzech elementów celu polityki energetycznej państwa i służy transformacji energetycznej Polski

Cele szczegółowe PEP2040:

- Cel szczegółowy 1: Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych, Projekt strategiczny 1: Transformacja regionów węglowych.
- Cel szczegółowy 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej, Projekt strategiczny 2A: Rynek mocy, Projekt strategiczny 2B: Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych.
- Cel szczegółowy 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych, Projekt strategiczny 3A: Budowa Baltic Pipe, Projekt strategiczny 3B: Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego.
- Cel szczegółowy 4: Rozwój rynków energii, Projekt strategiczny 4A: Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej), Projekt strategiczny 4B: Hub gazowy, Projekt strategiczny 4C: Rozwój elektromobilności.
- Cel szczegółowy 5: Wdrożenie energetyki jądrowej, Projekt strategiczny 5: Program polskiej energetyki jądrowej.
- Cel szczegółowy 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii, Projekt strategiczny 6: Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej.
- Cel szczegółowy 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji, Projekt strategiczny 7: Rozwój ciepłownictwa systemowego.
- Cel szczegółowy 8: Poprawa efektywności energetycznej, Projekt strategiczny 8: Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

POLITYKA LEŚNA PAŃSTWA

Przedmiotem Polityki Leśnej Państwa są lasy wszystkich form własności i ich funkcje, cele i zasady prowadzenia gospodarki leśnej oraz związki leśnictwa ze społeczeństwem z innymi działami gospodarki narodowej i zarządzania, oraz innymi jednostkami organizacyjnymi współdziałającymi z leśnictwem.

Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa. Główne cele w polityce leśnej państwa zostały sformułowane w następujący sposób:

- zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością,
- zwiększanie zasobów leśnych,
- poprawa stanu i ochrony lasów tak, by mogły one w lepszym stopniu i szerszym zakresie spełniać różnorodne funkcje.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy. SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi, w szczególności Strategią Rozwoju Kraju 2020 i innymi strategiami rozwoju i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji. Uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych. Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

W celu wypełnienia zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętych w Traktacie Akcesyjnym Polski do Unii Europejskiej, w części dotyczącej dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, został sporządzony przez Ministra Środowiska, a następnie zatwierdzony przez Rząd Rzeczypospolitej w dniu 16 grudnia 2003 r., Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), który określa plan inwestycyjny w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej, jaki musi zostać zrealizowany przez Polskę, aby osiągnąć wymagane efekty ekologiczne.

Celem Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitarnej na ich terenach.

Obowiązek aktualizacji KPOŚK wynika z art. 96 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, zgodnie z którym aktualizacji Programu dokonuje się co najmniej raz na 4 lata. W dniu 31 lipca 2017 r. Rada Ministrów przyjęła V aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2017). Przyjęta aktualizacja zawiera listę przedsięwzięć zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021. Dotyczy ona 1587 aglomeracji, w których zlokalizowanych jest 1769 oczyszczalni ścieków komunalnych.

Zgodnie z ww. ustawą aglomeracja oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków.

Zgodnie z zapisami dyrektywy 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia jej wymogów przez aglomerację są:

- wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiadająca przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze;
- standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji; jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków,

- a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311); w każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów;
- wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi; oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2028

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2028 przyjęto następujące cele:

- 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;
- 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności;
- 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - a) 55% dla roku 2025,
 - b) 60% dla roku 2030,
 - c) 65% dla roku 2035;
- 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - a) do 30% w roku 2025,
 - b) do 20% w roku 2030,
 - c) do 10% w roku 2035;
- 5) zwiększenie recyklingu organicznego przez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”;
- 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;
- 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;
- 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- 10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r;

11) ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 utrzymane zostają następujące cele:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele te osiągnęte będą przez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym), finansowanych ze środków prywatnych i publicznych, w tym ze środków budżetowych.

Program przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

- 1) Zadania legislacyjne,
- 2) Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii uniecznawiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich,
- 3) Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do uniecznawiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach,
- 4) Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 5) Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

Podstawowym warunkiem terminowego oczyszczenia kraju z azbestu jest zapewnienie odpowiednich środków finansowych na prowadzenie prac związanych z bezpiecznym usuwaniem wyrobów azbestowych oraz stworzenie regulacji prawnych stymulujących efektywne współdziałanie właścicieli zanieczyszczonych obiektów budowlanych z władzami lokalnymi.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030)

Przyjęty we wrześniu 2015 r. Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030) jako główny cel wymienia poprawę jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez Światową Organizację Zdrowia oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Krajowy Program Ochrony Powietrza wskazuje kierunki interwencji najbardziej efektywnych i optymalnych kosztowo działań prawnych, technicznych, a także organizacyjnych, w skali całego kraju, które pozwolą na podjęcie stosownych środków na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym, co w efekcie przyczyni się do poprawy sytuacji w tym zakresie. Kierunkami działań prowadzącymi do osiągnięcia celów szczegółowych, tj. osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, są:

- podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,
- stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

NARODOWY PROGRAM ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Cel główny: Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.

Cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy A: Niskoemisyjne wytwarzanie energii:

- Priorytet A.1. Modernizacja infrastruktury krajowego systemu elektroenergetycznego,
- Priorytet A.2. Rozwój wykorzystania OZE,
- Priorytet A.3 Upowszechnienie alternatywnych, innych niż odnawialne, metod pozyskiwania energii,

Cel szczegółowy B: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami:

- Priorytet B.1 Promocja optymalnego wykorzystywania surowców,
- Priorytet B.2 Rozwój niskoemisyjnej gospodarki odpadami,

Cel szczegółowy C: Rozwój zrównoważonej produkcji (przemysł, budownictwo, rolnictwo):

- Priorytet C.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w sektorze przemysłu,
- Priorytet C.2 Rozpowszechnienie istniejących technologii niskoemisyjnych w procesach produkcyjnych,
- Priorytet C.3 Poprawa standardu energetycznego istniejących budynków,
- Priorytet C.4 Poprawa standardu energetycznego nowobudowanych budynków,
- Priorytet C.5 Rozwój zrównoważonej produkcji w rolnictwie,

Cel szczegółowy D: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności:

- Priorytet D.1 Zwiększenie efektywności wybranych elementów łańcucha logistycznego,
- Priorytet D.2 Transformacja niskoemisyjna w sektorze handlu,
- Priorytet D.3 Modernizacja pojazdów oraz infrastruktury w celu upowszechnienia niskoemisyjnych form transportu,
- Priorytet D.4 Poprawa efektywności zarządzania transportem oraz wspieranie rozwoju transportu publicznego,
- Priorytet D.5 Rozwój i zastosowanie niskoemisyjnych paliw w transporcie oraz magazynowania energii w środkach transportu,

Cel szczegółowy E: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji:

- Priorytet E.1 Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w edukacji,

- Priorytet E.2 Wspieranie dostępności oraz wiarygodności informacji na temat wpływu konsumpcji poszczególnych produktów i usług na emisyjność gospodarki,
- Priorytet E.3 Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w gospodarstwach domowych,
- Priorytet E.4 Promocja transformacji niskoemisyjnej w sektorze publicznym.

5.1.2. Dokumenty wojewódzkie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO 2030 ROKU

Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na szczeblu wojewódzkim. Działania ujęte w Programie mają na celu sukcesywną poprawę stanu środowiska w województwie oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu potrzeb ciągłego rozwoju społeczno-gospodarczego. Działania te mają przyczynić się także do ograniczania negatywnych skutków zmian klimatu oraz negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko naturalne.

Na podstawie analizy i oceny stanu środowiska zdefiniowano najważniejsze problemy i zagrożenia w ramach poszczególnych obszarów interwencji, co stanowiło punkt wyjściowy dla wyznaczenia celów strategicznych Programu. Zgodnie z wytycznymi, Program obejmuje następujące obszary interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Ponadto w każdym z powyższych obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj. adaptację do zmian klimatu, monitoring środowiska i nadzwyczajne zagrożenia środowiska oraz działania edukacyjne.

Wskazane w programie ochrony środowiska cele i kierunki, i zadania zostały określone tak, aby były spójne z celami krajowych dokumentów strategicznych.

Cele interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.

1.1. Spełnianie wymagań w zakresie jakości powietrza.

1.2. Adaptacja do zmian klimatu.

1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.

1.4. Ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego.

1.5. Monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory.

2. Zagrożenia hałasem.

2.1. Poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń Dopuszczalnych poziomów hałasu.

2.2. Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas.

3. Pola elektromagnetyczne.

3.1. Utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

4. Gospodarowanie wodami.

4.1. Zwiększenie retencji wodnej województwa.

4.2. Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody.

4.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy.

4.4. Ochrona przed powodzią.

4.5. Osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód.

5. Gospodarka wodno-ściekowa.

- 5.1. Poprawa stopnia skanalizowania terenów wiejskich.
- 5.2. Poprawa jakości wody i rozwój sieci wodociągowej.
- 6. Zasoby geologiczne.
 - 6.1. Ochrona złóż kopalin.
 - 6.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobywaniem kopalin.
 - 6.3. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
- 7. Gleby.
 - 7.1. Utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją.
 - 7.2. Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
- 8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
 - 8.1. Redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.
 - 8.2. Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie.
 - 8.3. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania.
 - 8.4. Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami.
- 9. Zasoby przyrodnicze.
 - 9.1. Zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem.
 - 9.2. Zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych.
- 10. Zagrożenia poważnymi awariami.
 - 10.1 Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.

Cele i kierunki we wszystkich obszarach interwencji będą realizowane również poprzez wszechstronną edukację realizowaną poprzez: organizowanie konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursów, wystaw, warsztatów, publikacji, ulotek, broszur, szkoleń i spotkań.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Plan określa cele polityki przestrzennej województwa oraz zasady i kierunki ich realizacji:

Cel strategiczny Planu: „Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności, sprawności funkcjonowania oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego” oraz 5 celów częściowych.

Cel 1 - dot. „Zwiększenia konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości infrastruktury funkcji ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania” - realizowany poprzez:

- a) stosowanie zasad rozwoju ich struktur przestrzennych,
- b) wsparcie rozwoju infrastruktury społecznej, gospodarczej oraz transportowej i technicznej o znaczeniu krajowym, regionalnym i ponadlokalnym.

Cel 2 - dot. „Wzmocnienia spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego” - realizowany poprzez:

- a) wzmocnienie zewnętrznych powiązań transportowych,
- b) zwiększenie wewnętrznej dostępności transportowej,
- c) ochronę i poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, organizacji funkcjonalnej wiejskiej sieci osadniczej i zagospodarowania małych miast i wsi,
- d) wsparcie modernizacji i rozwoju rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz otoczenia rolnictwa,
- e) poprawę zagospodarowania w małych miastach i wsiach,
- f) modernizację i rozwój zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego,
- g) wsparcie zagospodarowania obszaru funkcjonalnego przygranicznego,
- h) wsparcie wykorzystania specjalizacji terytorialnej.

Cel 3 - dot. „Poprawy dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej” - realizowany poprzez:

- a) stosowanie zasad rozwoju infrastruktury transportowej,
- b) wzmocnienie powiązań drogowych województwa,
- c) rozwój systemów transportowych Białegostoku, Łomży i Suwałk,
- d) rozwój infrastruktury: kolejowej, komunikacji zbiorowej autobusowej, lotniczej, przejść granicznych, ruchu rowerowego, żeglugi wodnej i promowej województwa,
- e) rozwój infrastruktury telekomunikacji i teleinformatyki.

Cel 4 - dot. „Osiągnięcia i utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej i walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów” - realizowany poprzez:

- a) integrację zarządzania siecią ekologiczną województwa,
- b) zwiększanie obszarów chronionych sieci ekologicznej transgranicznych przyrodniczych i krajobrazowych województwa,
- c) przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej,
- d) wzmocnienie potencjału edukacyjnego i turystycznego,
- e) racjonalne gospodarowanie wodami i lasami,
- f) ochronę powierzchni ziemi, obszarów występowania złóż kopalin, powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami oraz przed hałasem,
- g) ochronę i racjonalne zagospodarowanie dziedzictwa kulturowego.

Cel 5 - dot. „Zwiększenia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego, naturalne i awariami przemysłowymi oraz jego zdolności obronnych i ochronnych” - realizowany poprzez:

- a) stosowanie zasad rozwoju systemów energetycznych,
- b) rozwój systemów: elektroenergetycznego, gazowniczego, gazociągów przesyłowych, zaopatrzenia w ciepło i odnawialnych źródeł energii,
- c) zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy,

- d) ograniczanie zagrożeń ruchami masowymi i osuwiskami ziemi,
- e) zabezpieczenia przed oddziaływaniem pól elektroenergetycznych,
- f) spełnienie wymogów zagospodarowania przestrzennego w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zapobiegania awariom przemysłowym.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO NA LATA 2023-2028

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028 został ustanowiony uchwałą Nr VII/78/2024 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 26 listopada 2024 r. Niniejszy Plan zakłada cztery główne cele tj.:

1. Ograniczenie wytwarzania odpadów wraz z podniesieniem świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.
2. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności ilości odpadów przekazywanych do recyklingu oraz zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.
3. Wzmocnienie ukierunkowania gospodarowania odpadami na gospodarkę o obiegu zamkniętym.
4. Wyeliminowanie nieprawidłowo prowadzonego zagospodarowania odpadów, w tym praktyk nielegalnego składowania odpadów.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO 2030

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego podporządkowane są realizacji wizji rozwoju i stanowią swego rodzaju ścieżki dojścia do wizji. Dlatego na poziomie celów strategicznych wyróżniono trzy cele:

1. Dynamiczna gospodarka;
2. Zasobni mieszkańcy;
3. Partnerski region.

Każdy z celów strategicznych zawiera w sobie cele operacyjne, które z kolei określają zarówno kluczowe kierunki działań, jak i głównych interesariuszy. Cele operacyjne ukierunkowane są na wykorzystywanie potencjałów województwa i służą reakcji na określone wyzwania rozwojowe.

Cel strategiczny 1. Dynamiczna gospodarka.

- Cel operacyjny 1.1. Przemysły przyszłości .
- Cel operacyjny 1.2. Podlaski system otwartych innowacji .
- Cel operacyjny 1.3. Lokalna przedsiębiorczość.
- Cel operacyjny 1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego.
- Cel operacyjny 1.5. E-podlaskie.

Cel strategiczny 2. Zasobni mieszkańcy.

- Cel operacyjny 2.1. Kompetentni mieszkańcy.
- Cel operacyjny 2.2. Aktywni mieszkańcy.
- Cel operacyjny 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości.

Cel strategiczny 3. Partnerski region.

- Cel operacyjny 3.1. Dobre zarządzanie.
- Cel operacyjny 3.2. Kapitał społeczny.
- Cel operacyjny 3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne.
- Cel operacyjny 3.4. Gościnny region.

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY PODLASKIEJ

Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla Strefy Podlaskiej została ustanowiona uchwałą Nr LIII/841/2023 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 czerwca 2023 r.

Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej opracowano na mocy art. 91 ust. 9c ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) ze względu na przekroczenie dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Konieczność opracowania programu wynika z oceny poziomów substancji w powietrzu i wyników klasyfikacji stref województwa podlaskiego za 2021, wykonanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku.

Niniejszy dokument analizuje realizację działań naprawczych wprowadzonych uchwałą Nr XIX/236/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2020 r. poz. 2880) pod kątem ich skuteczności, wprowadzono dodatkowe działanie naprawcze polegające na kontroli zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych oraz przestrzegania obowiązku wymiany kotłów (zgodnie z harmonogramem określonym w Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej), a także określono działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci. Realizację wprowadzonego w Programie nowego działania naprawczego przewidziano do 30.06.2026 r., tak aby termin ten był zgodny z § 1 ust. 4 pkt 2 uchwały Nr XIX/236/2020 Sejmiku Województwa

Podlaskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. zmieniającej uchwałę w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”.

5.2. Cele Programu Ochrony Środowiska

Cele niniejszego *Programu Ochrony Środowiska* zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska oraz prognozowanych zmian w oparciu o obowiązujące przepisy oraz nowe wymagania prawne, a także cele dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Przy wyznaczaniu celów i zadań wzięto pod uwagę specyficzne uwarunkowania Miasta Suwałki, a także bariery i wytyczne wynikające z oceny realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska oraz możliwości finansowania działań. Zaproponowane w niniejszym *Programie* cele i działania powinny w pierwszej kolejności posłużyć przede wszystkim do utrzymania i zachowania stanu środowiska oraz do stopniowej poprawy jego poszczególnych komponentów. Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która zapewnia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska.

Nadrzędny cel *Programu* to: **Zrównoważony rozwój Gminy Miasta Suwałki przy jednoczesnym poszanowaniu i promocji zasobów środowiska naturalnego.**

Powyższy nadrzędny cel będzie realizowany poprzez cele i zadania ekologiczne miasta, które są zgodne z „Polityką ekologiczną państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” oraz „Programem Ochrony Środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku”. Realizacja niniejszego Programu odbywać się będzie w oparciu o cele i kierunki interwencji obejmujące zakres do roku 2028.

Cele interwencji:

- spełnianie wymagań w zakresie jakości powietrza,
- adaptacja do zmian klimatu,
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego,
- monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory,
- poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu,
- zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas,
- utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
- zwiększenie retencji wodnej,

- racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody,
- przeciwdziałanie skutkom suszy,
- ochrona przed powodzią,
- osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód,
- poprawa jakości wody i rozwój sieci wodociągowej,
- ochrona złóż kopalin,
- ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobywaniem kopalin,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją,
- rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych,
- redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
- zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie,
- ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania,
- ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami,
- zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem,
- zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych,
- brak incydentów o znamionach poważnej awarii.

Przedstawione w dokumencie cele i kierunki działań w zakresie poszczególnych obszarów interwencji zostały wyznaczone na podstawie zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji wskazanych w analizie SWOT. Ponadto są one wynikiem potrzeb, jakie zaistniały w środowisku regionu i całej Polsce na przestrzeni ostatnich lat.

Wskazane w programie ochrony środowiska cele i kierunki, a także konkretne zamierzenia inwestycyjne im przypisane są spójne, zarówno z krajowymi, wojewódzkimi programami, strategiami, i planami w zakresie ochrony środowiska. Odzwierciedlają obecne trendy w zakresie jego ochrony, które przyczynią się także do realizacji polityk krajowych.

Tab. 20. Zestawienie celów i kierunków interwencji oraz typów zadań w zakresie ochrony środowiska Gminy Miasta Suwałki na lata 2025-2028, na podstawie „Programu Ochrony Środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku”.

Cele	Kierunki interwencji	Typy zadań realizowanych w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Obszar interwencji 1: Ochrona klimatu i jakości powietrza			
1.1.Spełnianie wymagań w zakresie jakości powietrza 1.2. Adaptacja do zmian klimatu 1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	- ograniczenie niskiej emisji	Rozwój sieci gazowej i ciepłowniczej	gmina/gestorzy sieci
		Ograniczenie źródeł niskiej emisji	gmina/właściciele nieruchomości
		Rozwój niskoemisyjnych metod produkcji energii elektrycznej	gmina/właściciele nieruchomości
		Przygotowanie i realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji	gmina/spółki komunalne
		Przygotowanie i realizacja planów adaptacji do zmian klimatu	gmina
		Realizacja Programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	gmina/powiat/samorząd województwa
		Dotacje z funduszy z programów pomocowych NFOŚiGW oraz Unii Europejskiej	gmina/powiat/samorząd województwa
1.4.Ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego	- zwiększenie efektywności energetycznej budynków i systemów oświetlenia	Termomodernizacja budynków i poprawa efektywności energetycznej (z uwzględnieniem ochrony gniazd i siedlisk ptaków i nietoperzy)	gmina/powiat/samorząd województwa, właściciele nieruchomości
1.5. Monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory		Rozwój budownictwa pasywnego i energooszczędnego	gmina/powiat, właściciele nieruchomości
		Rozwój umiarkowanego, dostosowanego oświetlenia drogowego	gmina/powiat
	- rozwój odnawialnych i alternatywnych źródeł wytwarzania oraz magazynowania energii	Promowanie i wprowadzanie instalacji OZE	gmina/powiat/samorząd województwa, właściciele nieruchomości
		Rozwój instalacji fotowoltaicznej, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych	gmina/powiat/właściciele nieruchomości
	- rozwój zrównoważonego	Budowa / rozbudowa infrastruktury transportu publicznego	gmina

Cele	Kierunki interwencji	Typy zadań realizowanych w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
	transportu	Rozbudowa taboru transportu publicznego	gmina
		Promocja i rozwój transportu zbiorowego i transportu przyjaznego środowisku	gmina/powiat/samorząd województwa/przedsiębiorstwa komunikacyjne
		Rozwój i wspieranie ekologicznych form transportu w tym transportu rowerowego i niskoemisyjnych pojazdów komunikacji zbiorowej	gmina/powiat
		Zakup pojazdów niskoemisyjnych (elektrycznych, hybrydowych, zasilanych wodorem lub gazem)	gmina/powiat
Obszar interwencji 2: Zagrożenia hałasem			
2.1. Poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu; 2.2. Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	- zmniejszenie poziomu emitowanego hałas	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg m.in. poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni i modernizację istniejącej infrastruktury drogowej	zarządzający drogami
		Rozwój systemu transportu zbiorowego, a także systemów wypożyczania i współdzielenia pojazdów	gmina/powiat/samorząd województwa
		Realizacja Programów ochrony środowiska przed hałasem	zarządzający głównymi: drogami, liniami kolejowymi oraz miasta powyżej 100 tys. mieszkańców i organy ochrony środowiska
	- ochrona przed hałasem	Sporządzenie map akustycznych	zarządzający głównymi: drogami, liniami kolejowymi, lotniskami oraz miasta powyżej 100 tys. mieszkańców
		Tworzenie infrastruktury drogowej chroniącej przed hałasem, np. zieleń izolacyjna, ekrany akustyczne, wały ziemne	zarządzający drogami
		Wyznaczenie obszarów cichych w aglomeracji i poza aglomeracją	gmina/powiat
Obszar interwencji 3: Pola elektromagnetyczne			
3.1. Utrzymanie stanu braku przekroczeń	- ochrona przed ponadnormatywnym	Wprowadzenie do MPZP zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	gmina

Cele	Kierunki interwencji	Typy zadań realizowanych w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	gmina
		Kablowanie linii SN i WN	gmina /gestorzy sieci
		Ewidencjonowanie źródeł PEM oraz weryfikacja zgłoszeń	WIOŚ/powiat
		Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych	GIOŚ
Obszar interwencji 4: Gospodarowanie wodami			
4.1. Zwiększenie retencji wodnej województwa 4.2. Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody 4.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy 4.4. Ochrona przed powodzią 4.5. Osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód	- ograniczanie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej, systemów zagospodarowania wód opadowych	gmina/gestorzy sieci
		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ/PIG-PIB
	- zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego	Budowa i utrzymanie zbiorników retencyjnych	gmina / RDLP / PGW Wody Polskie/spółki wodne
		Utrzymanie i konserwacja urządzeń wodnych	gmina/ PGW Wody Polskie/spółki wodne/właściciele urządzeń
		Plany zarządzania kryzysowego	gmina
	- ochrona zasobów wodnych	Zwiększenie retencji wody z zlewniach przez poprawne funkcjonowanie systemów melioracyjnych	gmina/ PGW Wody Polskie/spółki wodne/właściciele urządzeń
		Zachowanie naturalnego charakteru rzek i dolin rzecznych	gmina/powiat/PGW Wody Polskie
	Obszar interwencji 5: Gospodarka wodno-ściekowa		
5.1. Poprawa stopnia skanalizowania terenów	- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej terenów wiejskich	Budowa/rozbudowa/modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej	gmina

Cele	Kierunki interwencji	Typy zadań realizowanych w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
wiejskich	oraz terenów z rozproszoną zabudową	Budowa/modernizacja/kontrola indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków	gmina
		Budowa/rozbudowa/modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych	gmina
		Prowadzenie rejestru przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	gmina
		Kontrole indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	gmina
		Kontrole umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych	gmina
Obszar interwencji 6: Zasoby geologiczne			
6.1. Ochrona złóż kopalin 6.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobywaniem kopali 6.3. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	- zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż i monitoring zagrożeń geologicznych	Zapewnienie dostępu do surowców ze złóż kopalin przez wprowadzanie odpowiednich zapisów w MPZP	gmina
		Przeciwdziałanie nielegalnemu wydobywaniu kopalin	organy wydające koncesje/Okręgowe Urzędy Górnicze
Obszar interwencji 7: Gleby			
7.1. Utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją 7.2. Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	-ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	Ochrona gleb wysokiej jakości przed zainwestowaniem	gmina/Izby Rolnicze
		Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	gmina
Obszar interwencji 8: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
8.1. Redukcja ilości wytwarzanych odpadów,	- rozbudowa infrastruktury do selektywnego zbierania	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych	gmina

Cele	Kierunki interwencji	Typy zadań realizowanych w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych 8.2. Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie 8.3. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania	odpadów komunalnych	Zakup pojemników i kontenerów na odpady	gmina
		Zakup kontenerów / pojemników do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	gmina
		Budowa i rozbudowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	gmina, podmioty prywatne
	- ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko	Dotacje na demontaż azbestu i unieszkodliwianie odpadów azbestu	gmina/prowadzący składowisko odpadów
		Kontrole instalacji zagospodarowania odpadów	gmina/powiat- zadanie monitorowane/samorząd województwa/WIOŚ
		Monitoring składowisk odpadów komunalnych	gmina/prowadzący składowisko odpadów
Obszar interwencji 9: Zasoby przyrodnicze			
9.1. Zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem 9.2. Zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych	- ochrona obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody	Współpraca z instytucjami zarządzającymi obszarami Natura 2000 i innymi obszarowymi formami ochrony przyrody	gmina, RDLP, samorząd województwa, RDOŚ, PN, PK
		Zwalczanie gatunków inwazyjnych	RDLP, PN, RDOŚ, gmina
		Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych	gmina/RDOS/samorząd województwa/nadleśnictwa, PN
		Ograniczenia zagospodarowania terenów wrażliwych i cennych przyrodniczo	samorząd województwa/ powiat/ gmina
	- trwale zrównoważona gospodarka leśna	Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu	powiat, gmina
		Plany urządzania lasów	gmina/RDLP
		Budowa przejść dla zwierząt	gmina/powiat/zarządzający drogami

Cele	Kierunki interwencji	Typy zadań realizowanych w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
	- ochrona korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni	Ochrona korytarzy ekologicznych w granicach miasta	gmina
	- ochrona krajobrazu i tworzenie zielonej infrastruktury	Ochrona drzew przydrożnych i zieleni drogowej, osłonowej, izolacyjnej	gmina/powiat/zarządcy dróg
		Utrzymanie i pielęgnacja zieleni urządzonej	gmina/powiat
		Wykorzystanie zieleni w celu obniżenia temperatury w miastach, oczyszczania powietrza, zwiększenia retencji wody	gmina
		Zabiegi ochronne na pomnikach przyrody	gmina
Obszar interwencji 10: Zagrożenia poważnymi awariami			
10.1 Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.	- utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom i działania wspierające sprawność służb publicznych, w tym rozwój systemów ratownictwa chemiczno-ekologicznego	Zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, sorbentów	gmina/powiat
		Wdrożenie technologii zdalnego monitoringu i powiadamiania	gmina/powiat
		Uwzględnienie w MPZP zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	gmina

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku.

Główne zagrożenia, jakie mogą pojawić się na etapie realizacji planowanych działań i doprowadzić do braku ich wdrożenia lub znacznego opóźnienia ich realizacji w zakładanym czasie, to:

- nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych na realizację zadań,
- długotrwałe i skomplikowane procedury ubiegania się o wsparcie finansowe (głównie ze środków UE),
- brak wystarczającego wkładu własnego jednostki realizującej na realizację inwestycji,
- długotrwałe i skomplikowane procedury przetargowe,
- długotrwałe i skomplikowane procedury uzyskiwania decyzji administracyjnych,
- zmiany prawa krajowego w trakcie realizacji Programu, skutkujące np. brakiem konieczności realizacji niektórych zadań lub zmianą kompetencji organów,
- opóźnienia w czasie budowy lub realizacji inwestycji spowodowane m.in. nieefektywnym planowaniem, błędami projektowymi, niekorzystnymi warunkami pogodowymi, czynnikami zewnętrznymi niezależnymi od gminy, zmianami w regulacjach prawnych, przypadkami losowymi, nieprzewidzianymi zdarzeniami;
- niska świadomość społeczeństwa.

5.3. Zadania Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

5.3.1. Zadania własne

Zadania własne są to zamierzenia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy, i będą bezpośrednio przez Miasto wykonywane. Wykaz planowanych zadań własnych, wraz z terminem realizacji i szacowanymi kosztami, potencjalnymi źródłami finansowania zawiera poniższe zestawienie tabelaryczne:

Tab. 21. Harmonogram realizacji zadań własnych Miasta Suwałki związanych z ochroną środowiska w latach 2025 - 2028 wraz z ich finansowaniem.

L. p.	Obszar interwencji	Planowane zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty [zł]	Źródła finansowania
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wspieranie przystosowania do zmian klimatu poprzez zielono-błękitne inwestycje - ETAP I	Miasto	2025-2026	18 500 000,00	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027
2	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wspieranie przystosowania do zmian klimatu poprzez zielono-błękitne inwestycje - ETAP II	Miasto	2026-2027	8 700 000,00	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027
3	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej (budowa i przebudowa przystanków, rozbudowa systemu roweru publicznego SUWER, poprawa jakości systemu transportu publicznego z zakupem autobusów elektrycznych, budowa ciągów pieszo-rowerowych)	Miasto	2026-2027	16 054 278,00	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027
	Zagrożenia hałasem					
4	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Innowacyjne OZE oraz magazyny energii w obiektach użyteczności publicznej	Miasto	2025-2026	30 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027
5	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zrównoważona mobilność miejska - etap I (obejmuje m.in.: zakup autobusów elektrycznych, budowę garażu z fotowoltaiką, trafostacją i magazynem energii o pojemności ok. 2 MWh, zakup i montaż tablic elektronicznych przystankowych, budowę ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Łąkowej do skrzyżowania z ul. Waryńskiego), budowę ciągu pieszo-rowerowego na ul. Pułaskiego o długości ok. 1 km z oświetleniem solarnym (odcinek od skrzyżowania z ul. A. Krajowej do obwodnicy miasta wraz z przejściami poprzecznymi przez ul. Pułaskiego)	Miasto	2024-2027	65 000 000,00	Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
	Zagrożenia hałasem					
6	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zrównoważona mobilność miejska - etap II (obejmuje: zakup 1 autobusu elektrycznego przegubowego (18 m) z ładowarką mobilną, budowę myjni autobusowej z możliwością mycia autobusów 18 m (w bazie	Miasto	2025-2027	22 000 000,00	Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

L. p.	Obszar interwencji	Planowane zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty [zł]	Źródła finansowania
	Zagrożenia hałasem	transportowej PGK), modernizację istniejących tablic dynamicznej informacji pasażerskiej (25 szt.), zakup i montaż tablic dynamicznej informacji pasażerskiej (15 szt.), budowę ciągu pieszo-rowerowego na ul. Północnej od ul. Różanej do przejścia na wysokości Piekarni Cymes z infrastrukturą techniczną o długości ok. 295 m; budowę ciągu pieszo-rowerowego na ul. Hamerszmita od Placu Marszałka J. Piłsudskiego do ul. Kamedulskiej z infrastrukturą techniczną o długości ok. 90 m, budowę ciągu pieszo-rowerowego na ul. Wojska Polskiego od ul. Leśnej do ul. Spokojnej o długości ok. 1,65 km; budowę ciągu pieszo-rowerowego na ul. K. Pułaskiego od ronda obwodnicy miasta do granic administracyjnych miasta o długości ok. 2,25 km).				

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Z przedstawionej przez Wydział Inwestycji Urzędu Miejskiego w Suwałkach informacji wynika, że w latach 2025-2028 nie planuje się realizacji inwestycji drogowych o całkowitej długości powyżej 1 km, ani inwestycji które mogą zostać zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ponadto ciągi pieszo-rowerowe nie są przedsięwzięciem w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Poza wyżej wymienionymi zadaniami, w przypadku pojawienia się środków finansowych, możliwa będzie realizacja innych zadań zgodnych z celami i kierunkami interwencji w zakresie ochrony środowiska określonymi w niniejszym Programie. Ważnym jest, iż lista wskazanych powyżej działań nie ogranicza możliwości realizacji innych działań związanych z ochroną środowiska, które nie zostały zamieszczone w powyższym wykazie.

Przy wyborze pilności realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska należy brać pod uwagę następujące kryteria:

- gotowość zadania do realizacji,
- brak negatywnego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000,
- wkład własny jednostki realizującej projekt,
- zgoda społeczeństwa na realizację przedsięwzięcia,
- nadrzędność interesu publicznego,
- położenie na ważnym odcinku komunikacyjnym (z punktu widzenia społecznego),
- sąsiedztwo ważnych obiektów publicznych,
- nadmierne natężenie ruchu,
- ochrona przed hałasem komunikacyjnym,
- odległość do zbiorników wody pitnej, wód powierzchniowych i obszarów chronionych,
- zgodność z obowiązującym planem gospodarki odpadami województwa podlaskiego,
- inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii, energooszczędne i dążące do ograniczenia emisji do środowiska.

5.3.2. Zadania monitorowane

Zadania monitorowane są to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie gminy.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie zadań monitorowanych, wynikający z dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Określone zadania monitorowane są zbieżne z celami i kierunkami ochrony środowiska na terenie Miasta Suwałki.

Tab. 22. Harmonogram zadań monitorowanych przez Miasto Suwałki w latach 2025 - 2028 w zakresie ochrony środowiska wraz z ich finansowaniem.

L. p.	Obszar interwencji	Planowane zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty [zł]	Źródła finansowania
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Budowa Instalacji Termicznego Przekształcenia Wstępnie Przetworzonych Odpadów Komunalnych (preRDF/RDF) w Suwałkach	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2028 r.	220 169 877,00	Dofinansowanie w formie dotacji oraz pożyczki na warunkach preferencyjnych i warunkach rynkowych z NFOŚiGW, a także środki własne Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o. (PGO)
2	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Modernizacja części mechanicznej instalacji MBP do przetwarzania zmieszanych oraz selektywnie zbieranych odpadów komunalnych, w tym wymiana i doposażenie instalacji w nowe urządzenia technologiczne, wentylację odpylającą	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	14 760 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
3	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozbudowa i modernizacja części biologicznej instalacji MBP do stabilizacji tlenowej odpadów	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	3 500 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
4	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Instalacja do mechanicznego przetwarzania odpadów budowlano-remontowych (zakup kruszarki do odpadów budowlano-remontowych z separatorem elektromagnetycznym)	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r.	1 845 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
5	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Instalacja do produkcji paliwa alternatywnego RDF wraz z instalacją do biosuszenia odpadów	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r. - 2027 r.	6 150 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
6	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Instalacja do przetwarzania odpadów wielkogabarytowych (zakup rozdrabniacza do odpadów z separatorem elektromagnetycznym)	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2028 r.	1 845 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Budowa instalacja odzysku biogazu ze składowiska odpadów	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2028 r.	7 380 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO

L. p.	Obszar interwencji	Planowane zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty [zł]	Źródła finansowania
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Instalacja do przetwarzania odpadów w warunkach beztlenowych (fermentacja) - biogazownia	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2028 r.	12 300 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
9	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Instalacja do recyklingu/przetwarzania tworzyw sztucznych	Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.	2028 r. (planowane zakończenie w 2029 r.)	30 750 000,00	Dofinansowanie z funduszy UE oraz środki własne PGO
10	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Budowa kotłowni wyposażonej w kotły biomasowe parowe zasilające istniejący turbozespół i wymiennik podturbiny w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r.	146 346 467,64	Dofinansowanie w formie pożyczki i dotacji z NFOŚiGW, środki własne Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o., pożyczka rynkowa
11	Gospodarowanie wodami	Edukacja poprzez propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędności wody	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2028 r.	100 000,00	Środki własne Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. (PWIK)
12	Gospodarowanie wodami	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz monitoring	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2028 r.	10 471 000,00	Środki własne PWIK
13	Gospodarowanie wodami	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarna i deszczowa)	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2028 r.	10 923 000,00	Środki własne PWIK
14	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja i usprawnianie funkcjonowania oczyszczalni ścieków	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2028 r.	10 272 000,00	Środki własne PWIK
15	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Szymborskiej	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	86 000,00	Środki własne PWIK
16	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Hetmańskiej	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	288 000,00	Środki własne PWIK

L. p.	Obszar interwencji	Planowane zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty [zł]	Źródła finansowania
17	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Powstańców Śląskich	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	32 000,00	Środki własne PWiK
18	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja stalowego kanału tłocznego z budową komór nad rzeką ul. Ogrodowa/Reymonta	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	120 000,00	Środki własne PWiK
19	Gospodarka wodno-ściekowa	Wyposażenie komory oczyszczania biologicznego w system napowietrzania ścieków wraz z dmuchawą do napowietrzania - Oczyszczalnia Ścieków	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	1 100 000,00	Środki własne PWiK
20	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja systemu przetwarzania osadów (wymiana zagęszczarki) - Oczyszczalnia Ścieków	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	500 000,00	Środki własne PWiK
21	Gospodarka wodno-ściekowa	Wymiana agregatu zasilania awaryjnego z układem SZR wraz z montażem pompy awaryjnej z instalacją technologiczną w przepompowni ścieków przy ul. Ogrodowej	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r.	1 600 000,00	Środki własne PWiK
22	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Lema	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r.	90 000,00	Środki własne PWiK
23	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Brzechwy	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r.	314 000,00	Środki własne PWiK
24	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Rycerskiej	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r.	114 000,00	Środki własne PWiK
25	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Kosynierów	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r.	18 000,00	Środki własne PWiK
26	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej dużych średnic na terenie miasta	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r. - 2028 r.	6 000 000,00	Środki własne PWiK

L. p.	Obszar interwencji	Planowane zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty [zł]	Źródła finansowania
27	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa Separatora substancji ropopochodnych na wylocie kanalizacji deszczowej przy ul. Reymonta	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2026 r.	66 400,00	Środki własne PWiK
28	Gospodarka wodno-ściekowa	Renowacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Reja, ul. Hubala w kierunku ul. Leśnej ø 800	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2026 r.	2 567 000,00	Środki własne PWiK, środki unijne w ramach Programu INTERREG NEXT POLSKA - UKRAINA
29	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Czarnoziem - I etap	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2027 r. -2028 r.	1 000 000,00	Środki własne PWiK
30	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na osiedlu Zastawie (poniżej ul. Chorwackiej)	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2025 r. - 2026 r.	1 600 000,00	Środki własne PWiK
31	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na osiedlu przy ul. Ogrodowej	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.	2026 r. - 2028 r.	1 500 000,00	Środki własne PWiK

6. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. Zarządzanie i monitoring realizacji Programu

6.1.1. Monitorowanie Programu

Niniejszy „Program ochrony środowiska dla Gminy Miasta Suwałki na lata 2025-2028” jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w gminie. Związane jest to z koniecznością monitorowania celów i zadań wyznaczonych przez Program. Realizacja Programu będzie wymagała współdziałania z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, Wojewodą i podległymi mu służbami, jednostkami gospodarczymi społecznymi, które posiadają odpowiednie kompetencje, określone w przepisach prawnych, a także pozarządowymi organizacjami ekologicznymi. Proces wdrażania Programu wymaga kontroli i odpowiedniego monitoringu wdrażanej polityki, którego najważniejszym elementem jest ocena realizacji zadań z punktu widzenia osiągania założonych celów. W celu stałej kontroli, co 2 lata Prezydent Miasta Suwałki będzie ocenił stopień wykonania Programu, po którym sporządzony będzie każdorazowo Raport z realizacji Programu ochrony środowiska, który będzie przedkładany Radzie Miejskiej i przekazywany Podlaskiemu Urzędowi Marszałkowskiemu w Białymstoku.

W celu ułatwienia oceny realizacji Programu zaproponowane zostały wskaźniki monitorowania, wśród których możemy wyróżnić: mierniki ekologiczne, ekonomiczne i społeczne.

Tab. 23. Wskaźniki monitorowania Programu ochrony środowiska

Obszar interwencji	Wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku	Wartość bazowa (2023 r.)	Wartość docelowa
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Ludność korzystająca z sieci gazowej	% ludności JST	GUS	19,9	Powyżej 19,9
Zagrożenia hałasem	Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej	km	GUS	110,4	Powyżej 110,4
Pola elektromagnetyczne	Punkty w których zaobserwowano przekroczenia wartości dopuszczalnych	szt.	GIOŚ	0	0
Gospodarowanie wodami	Udział JCWP o stanie ogólnym dobrym	%	GIOŚ	0	Powyżej 0
	Udział JCWPd o stanie dobrym	%	GIOŚ	100	100
Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem	dam ³	GUS	4 000,8	Poniżej 4 000,8

Obszar interwencji	Wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku	Wartość bazowa (2023 r.)	Wartość docelowa
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	GUS	133,4	Powyżej 133,4
	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	GUS	64 897	Powyżej 64 897
	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	GUS	178,0	Powyżej 178,0
	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	GUS	65 912	Powyżej 65 912
Zasoby geologiczne	Liczba eksploatowanych złóż kopalin	szt.	PIG	13	13 i poniżej
Gleby	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku	ha	Dane własne JST	0	Powyżej 0
	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Dane własne JST	67,56	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	GUS	7 378,16	Powyżej 7 378,16
	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku	Mg	GUS	24 059,54	Poniżej 24 059,54
Zasoby przyrodnicze	Poziom lesistości	%	GUS	13,2	13,2 i powyżej
	Powierzchnia lasów ogółem	ha	GUS	867,02	867,02 i powyżej
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba wystąpienia przypadków poważnych awarii	szt.	WIOŚ	0	0

Źródło: Opracowanie własne EKOTON sp. z o. o. na podstawie „Wytucznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Ocena realizacji Programu powinna zawierać:

- kontrolę wykonania zadań, określonych w harmonogramie realizacji *Programu*
- ocenę realizacji celów i działań określonych w *Programie*, opartą na wskaźnikach charakteryzujących stan środowiska.

Przy nowelizacji *Programu* powinny być wykorzystane wyniki przeprowadzonych ocen realizacji niniejszego *Programu* oraz uwzględnione uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne.

6.1.2. Uwarunkowania realizacyjne Programu

Koordynatorem i głównym wykonawcą niniejszego Programu Ochrony Środowiska będzie Prezydent Miasta Suwałki, który wraz z Zarządem jest organem władzy wykonawczej. Realizacji programu służyć będą wykorzystywane przez władze samorządowe instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe i społeczne.

6.1.3. Uwarunkowania prawne Programu

Obowiązek opracowania programów ochrony środowiska zarówno na szczeblu wojewódzkim, powiatowym jak i gminnym nakłada ustawa Prawo ochrony środowiska. Dodatkowo co 2 lata, Prezydent miasta zobowiązany jest do sporządzania Raportu z wykonania programu, który następnie przedstawia się Radzie Miejskiej.

Do podstawowych instrumentów prawnych ochrony środowiska w Polsce należą: standardy, normy środowiskowe, pozwolenia oraz odpowiedzialność cywilna, karna lub administracyjna. Za realizację celów i zadań wyznaczonych w programie odpowiada samorząd gminy, jednak bez współpracy z instytucjami mu podległymi, organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji, jak innymi samorządami gminnymi wcielenie w życie programu może okazać się bardzo trudne. Aby współpraca poszczególnych jednostek przynosiła efekty należy zadbać o sprawność w systemie wymiany informacji pomiędzy komórkami. Również niedociągnięcia i opóźnienia dotyczące powstających aktów prawnych będą miały niekwestionowany wpływ na terminowość przeprowadzanych działań.

6.1.4. Planowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne to dziedzina zmierzająca do zapewnienia prawidłowego rozwoju poszczególnych obszarów, sztuka organizowania przestrzeni na potrzeby człowieka, przy jednoczesnym uwzględnieniu wzajemnych powiązań poszczególnych regionów, a nawet nadrzędnych interesów ogólnokrajowych. Realizacja planowania przestrzennego przebiega w oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977 ze zm.). Główne zadania Gminy w zakresie planowania przestrzennego to tworzenie Planów Zagospodarowania Przestrzennego, które są dokumentami regulującym zasady ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów.

W przypadku braku planów ważne jest oparcie zamierzeń inwestycyjnych i związanych z zagospodarowaniem przestrzeni o zapisy i ustalenia wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, które jest dokumentem regulującym zasady ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów.

6.1.5. Uwarunkowania społeczne

Narzędziami o charakterze społecznym są:

- dostęp do informacji,
- komunikacja społeczna,
- edukacja i promocja ekologiczna.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy zarówno wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu jak również przepływu informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a obywatelami (podmiotami gospodarczymi, jak również osobami fizycznymi). Zgodnie z ustaleniami ustawy każdy obywatel ma prawo do informacji o środowisku. W 2003 roku Polska ratyfikowała Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisaną w 1999 roku w Arhus. Postanowienia Konwencji odnoszą się do udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska i określają podstawowe obowiązki organów państwowych w zakresie zapewnienia udziału społecznego w postępowaniach dotyczących środowiska. Szczegółowe warunki udziału społeczeństwa w dostępie do informacji określa ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r.

6.1.6. Związek z integracją europejską

W celu stworzenia integralności polskiego prawa z prawem Unii Europejskiej Polska od czasu przystąpienia do Unii nieustannie prowadzi działania dostosowawcze w zakresie prawa krajowego.

Wdrożenie nowelizacji ustaw z zakresu ochrony środowiska jest czasochłonne, jednak docelowo jest warunkiem osiągnięcia stabilności zarządzania środowiskiem. Na szczególną uwagę zasługują następujące aspekty: udział społeczny i udzielanie informacji o stanie środowiska i jego ochronie, zmiany dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, rozwiązywanie problemów ochrony przyrody oraz gospodarka odpadami.

6.1.7. Efekt transgraniczny

Współpraca zagraniczna Miasta Suwałki w zakresie ochrony środowiska sprowadzałaby się do konsultacji w przypadku pojawienia się planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na gminę w kontekście oddziaływań transgranicznych.

6.2. Aspekty finansowe realizacji Programu

Uwarunkowania ekonomiczne stanowią istotny element realizacyjny niniejszego Programu. Brak funduszy na przeprowadzenie zaplanowanych inwestycji może przyczynić się do przeciągnięcia w czasie danej inwestycji bądź całkowitego jej zaniechania.

Realizacja zadań wymienionych w programie wymaga koncentracji znacznych środków w krótkim czasie. Jako najważniejsze potraktowano te zadania *Programu*, których realizacja prowadzi do spełnienia norm prawa ochrony środowiska i dostosowania do wymogów związanych z integracją Polski z Unią Europejską.

Zakłada się stosowanie takich metod realizacji poszczególnych zadań *Programu*, które charakteryzują się uzyskaniem optymalnych efektów ekologicznych i ekonomicznych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sporządzanie analiz finansowo-ekonomicznych oraz ekologicznych każdego z zadań. Taki tryb postępowania pozwoli na wybór optymalnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i finansowych.

Podstawowym źródłem finansowania wskazanych w Programie zadań będą środki własne jednostek oraz fundusze zewnętrzne. JST mogą poszukiwać dodatkowych źródeł finansowania zadań m.in. wśród funduszy unijnych, środków WFOŚiGW i NFOŚiGW. Jednostki mogą korzystać także z kredytów bankowych czy dotacji pochodzących z budżetu centralnego..

W województwie podlaskim głównymi źródłami finansowania inwestycji są:

Środki własne samorządów terytorialnych - środki pochodzą z opłat lokalnych, podatków własnych, oraz udziałów w podatkach wpływających do budżetu państwa.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) - jest głównym ogniwem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dysponując największym potencjałem finansowym. Narodowy Fundusz jest ważnym narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska w Polsce. Oferuje pożyczki, dotacje oraz inne formy dofinansowania projektów realizowanych m.in. przez samorządy, przedsiębiorstwa, podmioty publiczne, organizacje społeczne, a także osoby fizyczne.

W sektorze finansów publicznych Narodowy Fundusz jest również największym w Polsce partnerem międzynarodowych instytucji finansowych w obsłudze środków zagranicznych przeznaczonych na ochronę środowiska.

Zakres finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej został określony w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 4-6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku (WFOŚiGW) - oferuje różnego rodzaju formy pomocy finansowej, które biorą udział w finansowaniu zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnych z kierunkami polityki ekologicznej państwa oraz województwa. Zgodnie ze strategią działania WFOŚiGW w Białymstoku, celem generalnym Funduszu jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki zeroemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zadaniami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego - Dzięki funduszom pochodzącym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz Funduszy Europejskich dla Podlaskiego na lata 2021-2027 realizowane są projekty i działania o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu. Część środków przeznaczana jest na zadania inwestycyjne związane m.in. z infrastrukturą drogową, kolejową czy sanitarną, natomiast obok tego typu działań wspierane są też działania związane np. z edukacją społeczeństwa i ukierunkowaniem jej na środowisko.

Działania, na które udzielane jest dofinansowanie, zawierają się w następujących obszarach:

- konkurencyjność gospodarki regionu i przedsiębiorczość;
- rynek pracy;

- efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna;
- ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów;
- transport;
- usługi użyteczności publicznej;
- dostosowanie do zmian klimatu;
- zapobieganie ryzyku i odporności na klęski żywiołowe.

Fundusze norweskie - Norweski Mechanizm Finansowy (NMF) i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG), zwane potocznie Funduszami EOG i norweskimi to dwa instrumenty finansowe ustanowione przez Państwa Darczyńców (tj. Norwegię, Islandię i Liechtenstein) w zamian za dostęp do wspólnego rynku UE. Głównym celem Funduszy EOG i norweskich jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami zaangażowanymi w realizację celów tych mechanizmów.

W ramach obszaru priorytetowego Środowisko realizowany jest Program Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, gdzie Operatorem Programu jest Ministerstwo Klimatu przy wsparciu NFOŚiGW. Wsparcie w ramach Programu ukierunkowane jest przede wszystkim na działania związane z poprawą jakości powietrza (w tym rozwijanie lokalnych systemów ciepłowniczych oraz kogeneracji), termomodernizację szkół, zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w tym energii geotermalnej oraz energii z małych elektrowni wodnych, a także na przeciwdziałanie zmianom klimatu czy poprawę stanu środowiska naturalnego i ochronę przyrody (w tym przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych). Fundusze zostaną przeznaczone również na wsparcie pilotażowych przedsięwzięć z zakresu gospodarki w obiegu zamkniętym i energetycznego wykorzystania biomasy.

Bank Ochrony Środowiska S.A. - udziela kredytów m.in. na zakup i montaż wyrobów służących ochronie środowiska, beneficjentami mogą być: osoby prawne i osoby fizyczne (w tym podmioty prowadzące działalność gospodarczą).

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - Finansuje projekty z zakresu ochrony środowiska poprzez kredyty, udział kapitałowy, gwarancje, przedmiotem kredytowania są głównie wodociągi, kanalizacja, odpady stałe, transport miejski, rewitalizacja, beneficjentami mogą być: gminy, przedsiębiorstwa komunalne, oraz władze lokalne.

7. SPIS TABEL

TAB. 1. LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY MIASTA SUWAŁKI.....	13
TAB. 2. LICZBA PODMIOTÓW WPISANYCH DO REJESTRU REGON Z GMINY MIASTA SUWAŁKI.....	13
TAB. 3. SIEĆ GAZOWA W GMINIE MIASTO SUWAŁKI.....	14
TAB. 4. DROGI GMINNE W MIEŚCIE SUWAŁKI, WG NAWIERZCHNI.....	19
TAB. 5. WYKAZ PUNKTÓW POMIAROWYCH NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI WRAZ Z UZYSKANymi WARTOŚCIAMI PEM W 2020 R. .	22
TAB. 6. OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	24
TAB. 7. OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH.....	25
TAB. 8. POBÓR I ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W MIEŚCIE SUWAŁKI W CIĄGU ROKU.	30
TAB. 9. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ W MIEŚCIE SUWAŁKI.....	30
TAB. 10. PARAMETRY FUNKCJONOWANIA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W MIEŚCIE SUWAŁKI.	32
TAB. 11. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.....	34
TAB. 12. POZIOMY OSIĄGNIĘTE W 2023 W GMINIE MIASTO SUWAŁKI.....	38
TAB. 13. ODPADY KOMUNALNE WYTWORZONE NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI W LATACH 2018-2023	38
TAB. 14. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE SELEKTYWNIENIE NA TERENIE GMINY MIASTO SUWAŁKI W LATACH 2018 -2023.	38
TAB. 15. GRUNTY LEŚNE I LASY W MIEŚCIE SUWAŁKI.....	42
TAB. 16. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.....	50
TAB. 17. ZADANIA I INWESTYCJE Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA ZREALIZOWANE W SUWAŁKACH W LATACH 2021-2024...56	56
TAB. 18. ANALIZA CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH MIASTA SUWAŁKI.....	62
TAB. 19. ANALIZA CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH MIASTA SUWAŁKI.	63
TAB. 20. ZESTAWIENIE CELÓW I KIERUNKÓW INTERWENCJI ORAZ TYPÓW ZADAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY MIASTA SUWAŁKI NA LATA 2025-2028, NA PODSTAWIE „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO 2030 ROKU”	89
TAB. 21. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH MIASTA SUWAŁKI ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA W LATACH 2025 - 2028 WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.	96
TAB. 22. HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH PRZEZ MIASTO SUWAŁKI W LATACH 2025 - 2028 W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.	99
TAB. 23. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	103

8. SPIS RYCIN

RYC. 1. POŁOŻENIE GMINY MIASTA SUWAŁKI W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.	11
RYC. 2. GMINA MIASTO SUWAŁKI.....	12
RYC. 3. UDZIAŁY % EMISJI PYŁU PM _{2,5} ZE ŹRÓDEŁ O MOCY 1-50 MW W STĘŻENIACH ŚREDNIOROCZNYCH PM _{2,5} W STREFIE PODLASKIEJ W 2018 R.	15
RYC. 4. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOCELOWEGO BENZO(A)PIRENU W PYLE ZAWIESZONYM PM ₁₀ , OKREŚLONEGO ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA LUDZI W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2022 ROKU.	17
RYC. 5. MAPA DRÓG NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.....	20
RYC. 6. SIEĆ HYDROGRAFICZNA MIASTA SUWAŁKI.	24
RYC. 7. POŁOŻENIE MIASTA SUWAŁKI NA TLE MAPY GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH.	25
RYC. 8. WSTĘPNA OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO NA OBSZARZE MIASTA SUWAŁKI.	26
RYC. 9. POŁOŻENIE OBSZARÓW NATURA 2000: OSTOJA AUGUSTOWSKA - PLH200005 I OSTOJA WIGIERSKA PLH200004 NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.	45
RYC. 10. POŁOŻENIE OBSZARÓW NATURA 2000: PUSZCZA AUGUSTOWSKA PLB200002 NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.	46
RYC. 11. POŁOŻENIE OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU POJEZIERZE PÓŁNOCNEJ SUWAŁSZCZYZNY NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.....	47
RYC. 12. POŁOŻENIE REZERWATU PRZYRODY CMENTARZYSKO JAĆWINGÓW NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.	48
RYC. 13. POŁOŻENIE STANOWISKA DOKUMENTACYJNEGO KOD: PL.ZIPOP.1393.SD.24 NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.	49
RYC. 14. KORYTARZE EKOLOGICZNE NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI.	54

9. SPIS LITERATURY

1. Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej - UCHWAŁA NR LIII/841/2023 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO z dnia 19 czerwca 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”.
2. Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza Dla Strefy Podlaskiej, 2023 r.
3. Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg. stanu na 31.12.2023 r., Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, 2024 r.
4. Dokument Implementacyjny. Suwałki 2030. Strategia rozwoju, 2022 r.
5. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, 2002, Warszawa: PWN ISBN: 83-01-13897-1.
6. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
7. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028.
8. Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030.
9. Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030).
10. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
11. Matuszkiewicz J. M., Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski), IGiPZ PAN, Warszawa, 2008.
12. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.
13. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie podlaskim, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, czerwiec 2021 r.
14. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2021 w województwie podlaskim, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, 2022.
15. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie podlaskim, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, 2024.
16. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2019, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, grudzień 2020.
17. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, grudzień 2021.
18. Opracowanie ekofizjograficzne Miasta Suwałki dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 2015 r.
19. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028.
20. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.
21. Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.
22. Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku.
23. Polityka Leśna Państwa.
24. Program Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej, Aktualizacja 2020 r.
25. Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku.
26. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

27. Rejestr zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii 2023 r., GIOŚ, 2024 r.
28. Roczna Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na Terenie Gminy Miasta Suwałki za 2023 rok.
29. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2022. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2023.
30. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, kwiecień 2024.
31. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko Perspektywa do 2020 r.”
32. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.
33. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.
34. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030.
35. Strategiczna mapa hałasu dla dróg miasta Suwałki, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie, kwiecień 2022 r.
36. Strategiczny Plan Adaptacji dla Sektorów i Obszarów Wrażliwych na Zmiany Klimatu do Roku 2020 z Perspektywą do roku 2030.
37. Suwałki 2030. Strategia rozwoju, 2021 r.
38. Uchwała Nr XXX/403/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2021-2024.
39. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg. stanu na 31.12.2023 r., GIOŚ, 2024 r.
40. Wyniki badań agrochemicznych gleb w województwie podlaskim w latach 2009 - 2012 oraz realizacja podstawowych zadań w 2012 r.” Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Białymstoku, luty 2013 r.
41. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, 2015 r.).
42. Zaktualizowane „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, (Ministerstwo Klimatu, styczeń 2020 r.).